AZTAG
JOURNAL ARMÉNIEN
B. P. 587
BEYROUTH, Liban

Directeur - Propriétaire
HAIG BALIAN

ԳԻՆԸ
Սիրիան եւ Լեռնանան 425, Վեցամսեայ 225 Ս. Դ.
Ուրիշ երկիրներ տարի. 6, Վեցամսեայ 4 տոլար
Յօրինող - խմբագիր՝ ՀԱՅԿ ՊԱԼԵԱՆ

ԱԶԳԱՏԱԿ

ԵՐԿՕՐԵԱՅ ՀԱՅԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ازتاك
جريدة سياسية ادبية اقتصادية حرة

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՅՈՒԼԻՍ 16 1931
ԳԵՌԱԿԷ ՀԱՍԸ 3.50 Ս.Դ.

Ե. ՏԱՐԻ | Ամեն առաւօտ պէտք է ընել թերթիս յօրինմանը հասցէին | ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ | Ցիրուցարակուած ձեռագիրները եւ չեն վերադարձուիր | ԹԻՒ 36 (481)

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿ

Սիւրիահայ վերջին համագումարը համեստաշէտ գործակցութեամբ և խղճմտութեամբ կատարեց իր դերը և ընդունեց Սիւրիահայ գաղութի կազմակերպութեան սկզբունքը։

Կը յիշեն անշուշտ ընթերցողները թէ՝ ներքին տխուր պայքարներու առաջ բերած անընականոն վիճակը պատճառ բռնելով, Վեհափառ Սահակ Կաթողիկոս Սահմանադրութեան գործադրութիւնը առկախած էր և կազմած նշանակովի մարմիններ հոս ու հոն։ Քանի մը տարիներու փորձը ցոյց տուաւ որ այսպէս ազգային լճացած կեանքով, գաղութը հետզհետէ պիտի մարի ինքն իր մէջ, դառնալով անդեկ ու անգլուխ բազմութիւն մը։

Այդ վիճակի երկար շարունակումը ի հարկէ ոչոք կը փափաքէր և անհրաժեշտ էր վերացումը սահմանադրական օրէնքներու կախակոյմանն, ընականոն ազգային կեանք մը ստեղծելու համար այս գաղութի մէջ։ Բոլորն ալ կը փափաքէին սահմանադրական հիմունքներուն գործադրութիւնը, օր առաջ գլուխ հանելու համար գաղութին կազմակերպութիւնը։

Հալէպի համագումարը ազգին վերադարձուց իր իրաւունքը և տուաւ վճռական և օրինական որոշումներ, որոնց գործադրութիւնը յանձնեց Կաթողիկոսարանին։ Նախատեսուած չորս ամսուան ժամանակամիջոցին պիտի աւարտին ընտրութիւնները բոլոր թեմերուն մէջ, պատրաստելով գետինը նոր ու աւելի օրինաւոր համագումարի մը, որ պիտի ըլլայ Սիւրիահայութեան աշխարհական ու կրօնական վերին մարմինը և իրական ներկայացուցիչը մեր գաղութին։

Նորաձև Կաթողիկոսը, որ ազգային ու եկեղեցական օրինաց քաջահմուտ է, խոստացաւ անմիջապէս գործադրել համագումարի որոշումները և երբէք չշեղիլ Սահմանադրութենէն, միշտ առաջնորդ ունենալով ազգային օրէնքները և ժողովրդապետական սկզբունքները։

Եւ Բարգէն Վեհափառ ժողովուրդին հանդէպ ստանձնած այդ ծանր յանձնառութիւններն ու վճռական խոստումներն էին որ Սիւրիահայութեան անվերապահ յարգանքին իր թագադրութիւնը։

Ի հարկէ Կաթողիկոսարանը աշխատանքներ կը տանի նախատեսուած ժամանակամիջոցին ի գլուխ հանելու համար իր ըստանձնած յանձնառութիւնները։ Կարգ մը շրջաններ արդէն հրահանգներ ստացած են ձեռնարկելու համար ընտրութեանց։ Մօտ օրէն միւս շրջաններն ալ պիտի սկսին ընտրական աշխատանքներու։

Դամասկոսի Կաթողիկոսական փոխանորդութիւնը քանի մը օրէն պիտի կազմէ ընտրական յանձնախումբ մը, ձեռնարկելու համար ընտրութեան։

Մենք ընունելով հանդերձ ժողովրդական բոլորովին ազատ ընտրութեան հիմունքը, երբէք չպիտի փափաքէինք որ ընտրական պայքար մը ստեղծուի կուսակցութեանց միջև և կրկնուին նախորդ անհաճոյ և ողիտաբեր դէպքերը։ Ճշմարիտ ազգասիրութիւնը ներկայիս կը կայանայ իրար հասկացողութեան և համեստաշէտ գործակցութեան մէջ։ Սխալ է ենթադրել որ այս կամ այն կուսակցութիւն առանձինն կրնայ վարել ազգային ներկայ խարխուլ մեքենան։ Հետեւաբար բոլորովին անիմաստ և վնասակար է կուսակցութեանց պայքարը ընտրութեանց շուրջ։ Ազգային գործերը վարելու կոչուող մարմինը պէտք է կազմուի ժողովրդական բոլոր խաւերու վստահութիւնն ու համակրանքը վայելող, ազգային ու եկեղեցական օրինաց քիչ շատ ծանօթ բանիմաց ազգայիններէ։

Նախ քան ընտրութեան և քուէտուփ երթալէ առաջ պէտք է համաձայնութիւն գոյացած ըլլայ ցանկերու շուրջ։ Բաւական է որ այդ ցանկերու մէջ արձանագրուած չըլլան անուններ արատաւորուած և խանդարիչ տարրերու։ եթէ կուզեն թող ռամկավարները կամ հնչակեանները մեծամասնութիւն ըլլան և կամ՝ բոլորովին չչգրաքներէ բաղկացած ըլլայ։ ասոնք ա. ռարկելի կէտեր չեն, կարեւորը այդ թեկնածուներու ձեռնհասութիւնն ու կարողութիւնն է։

Ուրեմն Դամասկոսի հայութիւնը պէտք է օրինակ ծառայէ մեւս թեմերուն, քանի որ առաջին անգամ իրմով կ'սկսի ընտրութիւնը։ Ամենածանր պարտականութիւնը կիյնայ Խաթ Սըրբազանին վրայ։ Ընտրական Յանձնախումբի կազմութենէն ընտրեալ մինչև քուէատուութեան բոպէն պէտք է չափազանց փափկանկատ և շրջահայեաց ըլլալ և տեղի չտալ ոեւէ անհաճոյ դէպքի։ Ամէն գնով պէտք է իրականացնել կուսակցական համերաշխութիւնը ցանկերու շուրջ, առանց որու կատարուած ընտրութիւնը պիտի ըլլայ ողիտաբեր և արդիւնքը անօգուտ։

Կը յուսանք որ այս անգամ մեր Դամասկոսի հայրենակիցները մոռցնել պիտի տան իրենց նախկին անհամաձայնութիւնները ու վէճերը և առանց անձնական շահերու և սեսակէտներու հետապնդումին, մտուին օգտակար ըլլալու և ծառայելու ազգային իտէալներու իրականացումին։

Դամասկահայեր, ըրէք եթէ պէտք ըլլայ քիչ մը զոհողութիւն։ Բոլոր շրջաններու հայեացքները ուղղուած են ձեզի։

ԲԱՐՈՅԱԽՕՍ ՆԱԽԱԳԱՀ ՄԸ

Ֆրանսայի Հանրապետութեան նորընտիր նախագահը, որ եօթ տարիներ պիտի վարէ կայսրութեան մը ճակատագիրը, հայր եղած է հինգ զաւակներու, որոնցմէ չորսը համաբերական պատերազմին զոհը եղան, մէկը միայն կը մնայ, կ'ապրի տակաւին քսանհինգ տարիներէ իվեր միշտ թարմ միշտ առոյգ և որուն անունն է Դիոմ Զաւակներուս (1)։

Իր զաւակներուն համար նախապէս և յետոյ Ֆրանսայի բոլոր զաւակներուն համար գրուած դիրքն է, աշխարհիկ բարոյական ուսեատարան մը, ուրկէ կեանքի սկզբունքներ պիտի քաղէ Ֆրանսացի երիտասարդը քաղաքացիութեան մուտքին առեն։

16-20 տարեկանին բազմաթիւ ընթերցումներէ քաղուած կտոնոներ են, որոնք երեսուն տարիներ ամբողջ կազմած են Պ. Տուժերի կեանքի ուղեգիծը, իբրեւ մարդ, իբրեւ ընտանիքի անդամ, իբրեւ քաղաքացի։

Թրթռուն էջերու մէջ կը տեսնուի կամքի, կորովի տէր անհատ, ընտանիքի տէր գուրգուրոտ հայրը, պարտաճանաչ, արի քաղաքացին, հայրենիքէր Ֆրանսացին որ իր հայրենիքի միջոցով կ'ուզէ ծառայել մարդկութեան։

Իւրաքանչիւր անհատի կեանքը պարտականութիւններու շարք մըն է։ Որպէսզի կատարէ այդ պարտականութիւնները, անհրաժեշտ է որ առողջ, կորովի տէր անհատ մը ըլլայ։ Պ. Տուժեր ալ կը հրահանգէ որ երիտասարդը ներդաշնակորէն զարգացնէ մարմինն ու միտքը։ Կը կրկնէ Ժիւվենալի առածը. «Առողջ միտք առողջ մարմնի մէջ»։

Բայց մարդուն մէջ ասենէն գնահատելի կարողութիւնը, որով խօսելու մարդ մը կ'ըլլայ, կամքն է։ Կամքի տէր, վճռական, կորովի ըլլալու է անհատը։ Կարեւորու է կրկնել Բոսնէյլի եղերերգութեան հերոս Օգոստոս կայսեր նման «ես տէրն եմ ինքզինքիս ինչպէս տիեզերքին»։ Բարոյախօսին համար նկարագիրը — հաստատուն սկզբունքներու հետեւող կամքը — կարեւոր է իմացական փայլուն յատկութիւններէն աւելի որովհետեւ «մեծ միտքի տէր անհատ մը որ կամքէ զուրկ է՝ խաղալիքն է դէպքերուն»։ Պատժաքան Ֆիւսթէլ որ Կուլանժէյն և ընկերային-հոդեբան Կիւսթաւ Լը Պոնէն եւս կը կրկնէ «քաջալայման մէջ եղող ազգերու մեծ խնդացականութեան տէր անձերը չէ որ կը պակսին, այլ նկարագրի՛ տէր անձերը»։

Լատին, կարելի է ըսել նաեւ արեւելեան, դպրոցներու մէջ խիլացի տղան մրցանակ կը ստանայ, անգլիկ դպրոցներու մէջ կամքի, հաստատամտութեան տէր տղաքը կը վարձատրուին։ Բարոյախօսը կ'եզրակացնէ. «մարդ ըլլալու համար ուզե՛ր, գիտցիր»։

Կամքի տէր անհատը կը սիրէ աշխատանքը, որ ո՛չ թէ անէծքի մը հետեւանքն է հին կտակարանի հաւատամ, այլ բարիք մը մարդկութեան համար, պարտք մըն է անձին կապուած։ Աղրիւր դարձել է. որքան որ կ'ապրի մէկը, աշխատելու է և սիրո՛վ աշխատելու է. Գեսնէփտն կը գրէր թէ չատուած. ները աշխատութեան համեմատ կը վարձատրեն մարդիկը։ Պ. Տուժէր կ'աւելցնէ թէ աշխատութիւնը առաքինութեանց մայրն է, նուիրական օրէնք մըն է։

Կը թելադրէ երիտասարդին ժուժկալ ըլլալ, սիրել ճշմարտութիւնը ատել սուտը, հաւատալ եւ ուղղամիտ ըլլալ։ Կամքի տէր անհատը չի մոռնար բարոյական այս մթնոլորտն ալ։

Ընտանիքը գլուխին տակ գեղեցիկ էջեր ունի սիրոյ, ամուսնութեան ծնողական պարտականութիւններու մասին։ Նախ ընտանիքը անհրաժեշտութիւն մըն է ընկերութեան համար, ընականաբար առողջ, կենսունակ ընտանիք։

«Ընտանիք մը չկազմելը, երբ մարդ ի վիճակի է, եսասիրութիւն մըն է, քաղաքացիական և մարդասիրական պարտականութիւններէն հեռանալ է։ Ընտանիքով կը յաւերժանայ անհատը։ Ինչպէս որ անհատը պատերով կը կապուի անցեալին, յետոյ ալ զաւակներով կը միանայ ապագային հետ։ Հո՛ն ուր ընտանիքը զօրաւոր է, Ազգն ալ զօրաւոր կ'ըլլայ։ Հո՛ն ուր վատութեան եւ անբարոյութեան պատճառով ընտանեկան կապերը կը թուլնան, հոն քայքայումը սկսեալուտ է»։ (էջ 22)

Անհատին պարտքերը չեն լրանար հոս։ Ան անդամն է աւելի մեծ ընտանիքի մը, որ կը կոչուի Ազգ։ Ունի քաղաքացիական պարտականութիւններ, յարգելու է օրէնքները, սիրելու է իր երկիրը, հայրենիքը։ «Հայրենասիրութիւնը քաղաքացիի մը առաջին առաքինութիւնն է»։ Ընկերային լայն ու բեղուն կեանք մը ապրելու համար հաստատուն գաղափարներու հետ միասին քաղաքացին ունենալու է ներողամտութեան ոգի։ Ցարգելու է ուրիշին գաղափարները, դատանքը, բայց միանգամայն արի ըլլալու է իր գաղափարներն ու դատանքը պաշտպանելու համար։

Փոխադարձ ներողամտութեամբ է որ կոխք կոխքի կ'ապրին իսկական քաղաքացիները, ճշմարիտ հայրենասէրները։ Անշուշտ փոխադարձ ատելութեամբ հայրենասիրութիւն չի քարոզուիր։

Ահա գեղեցիկ էջ մը հայրենասիրութիւն գրուխէն.

«Հայրենի՞ք։

«Ամենէն քաղցր և միանդամայն ամենէն բարձր անունն է որ կը հնչէ մեր ականջներուն։ Հոն կ'երդէ սէրը, անձնանուիրութիւնը, զոհողութիւնը, ուժն ու փառքը։

«Անհատին սրտին մէջ գտնուած բարձրն ու բարին կ'ամփոփուի հայրենիքի գաղափարին մէջ։ Ուրիշ ոչ մէկ գաղափար կատարեալ է, այնքան կատարելապէս գեղեցիկ է։ Ան կը պարփակէ ինչ որ կայ վեհ ընտանեկան զգացումին մէջ և ուրիշ, որովհետեւ ընտանիքի հետ միասին կը պարունակէ ցեղն ու իր պատմութիւնը, իր ուժը, համբաւը։

«Հայրենի՞ք։

«Մեզ շրջապատող, մեր սիրած ամեն առարկաներն են։ մեր անհատական, ընտանեկան, ընկերային կեանքը կազմող ամէն բան»։

Մեր ու մեր կալուածն եղող օդն ու երկիրն է, մեր գլուխներուն վերայ դտնուող ասմազուն երկինքը, մեր ոտքերուն տակ մնացող արգաւանդ հողը։ Այն երկիրն է ուր մեր լեզուն խօսող, մեր ցեղին պատկանող մարդիկ ապրեցան խրոխտ ու անկախ, նոյն իրաւունքներով եւ նոյն պարտքերով իրարու կապուած նոյն օրէնքներու ենթակայ։

Հայրենիքը մեր անցեալ փառքն է մեր ներկայ անկախութիւնն է, մեծ ապագայի մը մեր հաւատքն է։

Հայրենիքը Ֆրանսան է, քաղցր, վեհանձն և հզօր Ֆրանսան։

Ան հասարակաց մայրն է բոլոր Ֆրանսացիներուն։

Հազար նիւթական ու բարոյական պատճառներ ունինք զայն սիրելու։ Նա մանաւանդ որովհետեւ ան Ֆրանսան է և մենք Ֆրանսացիներ ենք, ան մեր մայրն է և մենք իր զաւակներն ենք։

Զի բաւեր սիրել հայրենիքը, պաշտպանելու է զայն ի հարկին։ Մեր հայրերը կ'երդէին զայն մը առաջ. «քաղցր ու փառաւոր է մեռնիլ հայրենիքին համար»։

Մեծ պատերազմին զոհ գացող Պ. Տուժէրի չորս զաւակներուն սիրտն է որ կը բաբախէ այս տողերուն մէջ. ճշմարիտ հայրենասէրի մը ոգին կ'ապրի հոն։ Պատուական հօր մը կոչն է որ կը հնչէ ամէն երիտասարդի ականջին, բարոյախօսը կը յիշէ Հելլեն Փոկոնի վերջին խրատը երբ անարդարօրէն դատապարտուած մոլեռեանդ խմբելու կ'ըսէր իր որդիին. «զաւա՛կս, կը յանձնարարեմ քեզի որ ծառայես հայրենիքիդ հոգիիդ բովանդակ հաւատարմութեամբ և եռանդով։ Կը յանձնարարեմ մանաւանդ մոռնալ թէ հօրդ ծառայութիւններուն միակ վարձատրութիւնն եղաւ անարգար մահ մը»։

Հայրենասէր հեղինակը, որ տարիներ ապրած է օտարութեան մէջ, կը յիշէ թէ ի՛նչ ազատութիւն ունի հայրենի դրօշին տեսքը պանդուխտին վրայ։ «Ան կը խօսի հայրենիքին, իր ակութին, իր ցեղին, իր սիրելիներուն մասին, յաճախ Ռուսիոյ անորակելի վատութեան (l'acheie)։

Այս չէ բոլորը։

Աւելցնենք որ համայն թրքութիւնը—կառավարութիւն, ժողովուրդ, բանակ—անցեալ մեծ պատերազմի սկիզբէն յղփանուած է թաւլանով. ջարդուած ու հալածական եղած քրիստոնեայ ազգաբանակութիւնը թիւրքերուն է թողել իր լեփ-լեցուն չտեսմարանների կից և պարարտ, մշակուած արտեր, բարիքներով լեցուն այգիներ, հազարներով չէն ու բարգաւաճ գիւղեր, աւաններ, ու քաղաքներ, հասարակական ու արդիւնաբերական ձեռնարկներուն համար անհաշիւ ու մեծածախս չէնքեր կազմ ու պատրաստ մի խօսքով միլիոնների հասնող մի տուչիմ, ջանասէր, հանճարեղ ժողովուրդի դարաւոր քրտինքի, վաստակի, տքնութեան, ժառանգումի, ճարտարութեան ամբողջ արդիւնքը վայրաբար անցել է թիւրքին, ճոխ հարստութիւն, և մանաւանդ անսահման կարելիութիւններ, որոնք ուրիշ ոեւէ ժողովրդի ձեռքուն հրաշքներ կը գործէին տնտեսական, արդիւնաբերական ու մշակոյթի մարզերուն որպէս երկրի անսպառ հարստութեան, յառաջադիմութեան աղբիւր։

Արդ այդ ժամանակից անցել է հազիւ տասնվեց տարի և այդ ծով հարստութիւնը փոչիացել է թիւրքի ամուլ, անաչխատ ձեռքերուն, ամբողջ մի հայրենիք, հայ հայրենիքը մնացել է անմշակ, ուեր ու անապատ. յոյների դատարկած ծովափերը ամայեցել են առատուր ու կեանք մեռել են, և «արդիացուած թիւրքիան կիսաքաղց, տկլոր, թշուառ կանգնած է անախորժեցաց ապագայի առջև, երբ իր անդարձ կորուստն ու կործանումը օր աւուր դառնում է աւելի քան հաւանական։

Եւ այսօր հակառակ ամերիկացի եւ եւրոպայի չահագրգռուած շահառուներուն վճռաբեկ պրոթիւրք ներքողներուն ու տարփողուներուն՝ այլևս ոչ ոք չի հաւատում «արդիացած թիւրքիայի» կենսունակութեան ու յառաջդիմութեան, և չափազանց շատ են նրանք, որոնք աշխարհի չորս կողմում թերահաւատութեամբ դիտելիս են օրօրում ու խորհրդաւոր կերպով ժպտում ի տես Անգորայում կատարուող խեղկատակութիւններին։ Եւ Անգորան սոսկ մի թանձր վարագոյր է, որում վարիչներ ճգնում են ծածկել աշխարհից երկրի աւերն ու թշուառութիւնը։

Ոմանք օտարներից — հեղինակաւոր անձեր—այն կարծիքին են, թէ այսօրուայ թիւրքիայի ապրած տագնապի բուն պատճառը հայի և յոյնի բացակայութիւնն է, ուրեմն դարերից ի վեր առաջին անգամն է թիւրքը իր երկրում մենամենակ և իր գլխիկ մնացել... և նա կործանումի է։ Եթէ ճշմարիտ է այս, դառաստանը շատ ծանր է, վասնզի երբ Բալկաններից թիւրքը քաշուեց, ո՛չ մի նորակազմ պետութիւն ոչ միայն չտուժեց, դրանից, այլ ընդհակառակը աւելի զօրացաւ ու բարգաւաճեց։

Ուրեմն թիւրքի ներկայութիւնն ազէտ է, իր բացակայութիւնը՝ բարիք։

Դրա հակառակ հայի և յոյնի բացակայութիւնն ազէտ է, և նրանց ներկայութիւնը՝ անգին բարիք։

Այս յստակ հակադրութիւնների մէջ պէտք է փնտռել թիւրքի ցեղային առեղծուածի լուծումը։

Փորձենք այն պարզաբանել։

ԹԻՒՐՔԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Գրեց՝ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

ՑԵՂԱՅԻՆ ԱՌԵՂԾՈՒԱԾԸ

Արդի Թիւրքիան իրերի մի արատաւոր զուգադիպութեամբ և դաշնակից պետութիւններից ոմանց դաղտնի աջակցութեամբ այսօր հասել է իր առաջադրած նպատակներին։

Բէյմալ ա. Բէյմալիզմ անուանէջ դատարկանունը բառեր պիտի մը. նային, եթէ չկրկնուէր Բալկանեան Պատերազմից յետոյ վրայ հանող դրութիւնը. այսինքն՝ երէկի դաշնակից յաղթողների Ռաց կամ ծանուկ հակամարտութիւնը թիւրք ժառանգութեան շուրջը։

Ինչ որ կատարուեց 1912-13 թուերին Սալոնիկի և Կալալայի շուրջը, նոյնը կրկնուեց 1922ին Զմիւռնիայի ծոցում երբ այդտեղ համախմբուած մեծ դաշնակիցների ահարկու զրահաւորների ծովակալներն իրենց աչքերը գոցեցին չըտեսնելու համար գժբախտ քաղաքի աւերը, հրկիզումն ու թալանը։

Այդ օրը Վէնիզելոս երևի յիշեց Բալկանեան իր երկրորդ և ամենամեծ պատերազմը...

Վարագոյրը յետ չքաշենք. ծանրակշիռ պարագաներ կան։ Ասենք միայն, որ թիւրքերն ապակու մի չընչին կտորը հայելի դարձնողը իր յետևի մասի ծեփն է, այնպէս էլ Մ. Բէյմալին «Ազգ» դարձնողը մը-թի մէջ, յետևից գործող 1-2 դաշնակից պետութիւններ են։

Կանգ առնենք այստեղ սակայն, վասն զի ցաւոտ այս նիւթի յետեւից հեշտ է վատնգաւոր չեղուներուն մէջ ընկնել։

Դառնանք Բէյմալիզմին։

* * *

Շնորհիւ տակաւին չպատմուած ու չլուսաբանուած դաւերի ու նենգութիւնների Թիւրքիան այսօր իրագործել է իր գերագոյն իզձերը։

ա) Նա ազատել է իր պարանոցը «կապիտիւլասիոն»ների լծից։

բ) Զարկել ու ցրիւ է տուել հայ և յոյն ժողովուրդները. քանդել է Հայ Հանրապետութիւնը, և ստեղծել է միապաղաղ թիւրք ընակչութեամբ մի երկիր չնչին փոքր սմասնութեամբ քիւրդերից բացի։

գ) Մուրմալուի և Արարատի շրջանի գրաւումով լայնօրէն բացել է իր առջև Ադրբէյջանի և Թուրանի ճամբան։

դ) Արդիական պետութեան վրան բաց կեղծիքը փառաւորապէս կլեցրել է քաղաքակիրթ ազգերին։

Եւ վերջապէս ամենագլխաւորը

ե) Ազատել է իր օձիքը հայկական եղեռնի պատասխանատուութիւնից չնորհիւ քաղաքակիրթ մարդկութեան և սովետական Ռուսիոյ անորակելի վատութեան (l'acheie)։

Այս չէ բոլորը։

Աւելցնենք որ համայն թրքութիւնը—կառավարութիւն, ժողովուրդ, բանակ—անցեալ մեծ պատերազմի սկիզբից յղփանուած է թաւլանով. ջարդուած ու հալածական եղած քրիստոնեայ ազգաբանակութիւնը թիւրքերին է թողել իր լեփ-լեցուն չտեսմարանների կից և պարարտ, մշակուած արտեր, բարիքներով լեցուն այգիներ, հազարներով չէն ու բարգաւաճ գիւղեր, աւաններ, ու քաղաքներ, հասարակական ու արդիւնաբերական ձեռնարկների համար անհաշիւ ու մեծածախս չէնքեր կազմ ու պատրաստ մի խօսքով միլիոնների հասնող մի

սիրտն է որ կը բաբախէ այս տողերուն մէջ. ճշմարիտ հայրենասէրի մը ոգին կ'ապրի հոն։ Պատուական հօր մը կոչն է որ կը հնչէ ամէն երիտասարդի ականջին, բարոյախօսը կը յիշէ Հելլեն Փոկոնի վերջին խրատը երբ անարդարօրէն դատապարտուած մոլեռեանդ խմբելու կ'ըսէր իր որդիին. «զաւա՛կս, կը յանձնարարեմ քեզի որ ծառայես հայրենիքիդ հոգիիդ բովանդակ հաւատարմութեամբ և եռանդով։ Կը յանձնարարեմ մանաւանդ մոռնալ թէ հօրդ ծառայութիւններուն միակ վարձատրութիւնն եղաւ անարգար մահ մը»։

Հայրենասէր հեղինակը, որ տարիներ ապրած է օտարութեան մէջ, կը յիշէ թէ ի՛նչ ազատութիւն ունի հայրենի դրօշին տեսքը պանդուխտին վրայ։ «Ան կը խօսի հայրենիքին, իր ակութին, իր ցեղին, իր սիրելիներուն մասին, յաճախ Ռուսիոյ անորակելի վատութեան (l'acheie)։

Այս չէ բոլորը։

Աւելցնենք որ համայն թրքութիւնը—կառավարութիւն, ժողովուրդ, բանակ—անցեալ մեծ պատերազմի սկիզբից յղփանուած է թաւլանով. ջարդուած ու հալածական եղած քրիստոնեայ ազգաբանակութիւնը թիւրքերին է թողել իր լեփ-լեցուն չտեսմարանների կից և պարարտ, մշակուած արտեր, բարիքներով լեցուն այգիներ, հազարներով չէն ու բարգաւաճ գիւղեր, աւաններ, ու քաղաքներ, հասարակական ու արդիւնաբերական ձեռնարկների համար անհաշիւ ու մեծածախս չէնքեր կազմ ու պատրաստ մի խօսքով միլիոնների հասնող մի

ՆՈՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՊԻՏԻ ՍԿՍԻ 1932 ՄԱՐՏ 1ԻՆ

ԻՆՉՊԷ՞Ս ԵՒ ՈՒ՞Ր ՊԻՏԻ ՍԿՍԻՆ ՕԴԱՅԻ, ԾՈՎԱՅԻՆ ԵՒ ՑԱՄԱՔԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄՆԵՐԸ

Գրեց՝ Զոր. ԼԻՏՏԷՆՏՕՐՖ

Հունգարիոյ, Աւստրիոյ և Գերմանիոյ քաղաքներուն և գիւղերուն մէջ, թշնամի օդաւին ուժերը, ժողովուրդին պիտի սպառնան, երբ անոնք կ'զբաղին երկաթուղիի ճամբաներու չենութեամբ կամ գիրքերու ամրացումով։ Որով ամբողջ ընակչութիւնը պիտի գոնուի վրտանգի տակ։

Պալթիի և հարաւային ծովերուն մէջ բազմաթիւ նաւեր պիտի ընկղմին և բոլոր ծովեզերքները դիակներով պիտի ծածկուին։

Ամբողջ սահմաններու երկայնքին ընդհատումները պիտի սկսին. Գերմանիայի և Ֆրանսայի սահմաններէն զրահապատ ինքնաշարժերու խումբեր գերմանական սահման պիտի մտնեն։ Առաջին յարձակման Աչէն Թրիար, Սաար Լուիզ, Սաարպրէօքէն, Բէյլ և մինչև Պասէլի կիրճերը պիտի գրաւուին։ Հունգարիա, Աւստրիա և արեւելեան Բրուսիոյ մինչև վերին սահմանները, Մերպ Ռումանիա Չեխ և Լեհաստան պատերազմի պիտի բռնուին։ Վերջիններուն սահմաններէն ներս պիտի թափանցեն թշնամի թեթև զօրագունդեր, որուն փոխան վերջիններն ալ այլուշներ պիտի կատարեն առաջիններու սահմաններէն ներս։ Վերին Սիլէզիան մէջ Լեհ բանակները Բաթիցոզ, Կլէյվէզ և Հինտէնպուրգ քաղաքները պիտի դրաւեն։

ժողովուրդը ինքնապաշտպանութեան պիտի դիմէ։

Առաջին ժամէն սկսեալ Եւրոպայի մէջ, պատերազմը կատղի սաստկութեամբ պիտի սկսի։ Միևնոյն ատեն կրակը պիտի տարածուի մինչև զունաւոր դեղերը և ասոնք այնքա՞ն տէրութեան ալ պատկանին, զիրենք հովանաւորող տէրութեանց դէմ պիտի ըմբոստանան։ Պատերազմը բոլոր ճակատներու վրայ, օդին մէջ թէ ջուրերուն կամ ցամաքին վրայ միևնոյն սաստկութեամբ պիտի շարունակուի։ Միջազգային օրէնքները ուելի նուազ պիտի յարգուին քան 1914-1918ի համաշխարհային պատերազմին։

Կազային ռումբերու գործածուելուն առթիւ գրուած արգելքը, կամ ընդծովեաներու պատերազմին սահմանափակման չարչ գրուած դրէնքը պիտի ոտնակոխուի։ Պատերազմը, զինք ուղղողներուն փափաքները կատարելու կոչումն ունի։ այդ պաշտօնը պիտի կատարէ առանց գութի։

Նորէն չատ մը Եւրոպացիներու արիւնը պիտի հոսի։ արդիական զէնքերն ու օդանաւերը մեծ դեր պիտի խաղան։

Ազգային ինքնապաշտպանութիւնը, առաջին տեղը Գերմանիան գտնուելով, պիտի մղուի ուժգնութեամբ, որոնք պիտի պատժուին կանոնաւոր բանակներու գրոհին առջև։ Ամէն տեղ հոդնատուղ սերմերը սպասուած արդիւնքը պիտի տան։ Լեհերը Չեխերը, Գերմանիա և Սերպերը անգէն Հունգարիա պիտի յարձակին, իսկ Իտալացիներն ալ պիտի արշաւեն Սերպիա։

Տնտեսական պատերազմներն ալ իրենց մասնակցութիւնը պիտի բերեն։ Իւրաքանչիւր կողմ պիտի աշխատի իր հակառակորդ կողմը յաղթել տնտեսապէս ալ։ Բոլոր հաստատութիւնները պատերազմի հաշուոյն պիտի գործեն։ Գերմանիոյ, Աւստրիոյ և Հունգարիոյ մէջ դրամի արժէքը պիտի իյնայ։ Նախորդ պատերազմին եղածին պէս, նորէն Վ.Խիզամի դրութիւնը պիտի հաստատուի։

1914-1918ի պատերազմին եղածին պէս թշնամի տէրութեանց հպատակներու կալուածները պիտի գրաւուին։ Ամէն երկրի մէջ խիստ դրաքնութիւն պիտի հաստատուի։ Ծանուցումն ու հրատարակութիւնները ինչպէս պատերազմին զգայացունց բրօքականներ ընելու պիտի ստիպուին։ Սակայն հակառակ այդ բոլորին թշնամի աղբիւրներէն բխող լուրեր ու տարաձայնութիւններ բաժիններու միջոցաւ պիտի տարածուին ժողովուրդներու մէջ։

Մովային պատերազմներն ալ չատ սարսափելի արդիւնքներ պիտի տան։

Ընդհանուր կորուստները չատ մեծ պիտի ըլլան։ Գերմանիան վերջին սիսթէմ պատերազմական նաւերով պիտի մասնակցի պատերազմի։

Ընդհանուր առմամբ ծովերու ինչխանութիւնը Ռուսիոյ, Գերմանիոյ, Անգլիոյ և Իտալիոյ ձեռքը պիտի գտնուի։

Ֆրանսայի, Միջերկրական ծովու վրայ, յարաբերութիւնները պիտի կտրուի Ափրիկէի և Սիւրիոյ հետ։

Ափրիկէի ֆրանսական գաղթավայրերուն մէջ ապստամբութիւն պիտի սկսի և ֆրանսան չպիտի կրնայ զինուոր բերել այդ կողմերէն։

Ընդծովեաներու դէմ պաշտպանուած Անգլիական զրահաւորներ, հարաւային ֆրանսայի ծովեզերքները պիտի ռմբակոծէ և միևնոյն ատեն անգլիական նաւերու շարժումներուն արգելք չյարուցելու համար նկատի պիտի առնուի Տանիմարքան։

Օդային պատերազմը հետզհետէ պիտի ուժգնանայ և թշնամի ցամաքային, օդային և ծովային ուժերուն մէջև պիտի սկսի զօրաւոր բախում մը։ երկաթուղիներ, նաւահանգիստներ, ելեքտրական և զինուորական զանազան հաստատութիւններ օդը պիտի հանուին։ Թշնամի մայրաքաղաքներուն և մեծ քաղաքներուն վրայ բոմբ յարձակումներ պիտի կատարուին։ Գերմանիան զրկուած ըլլալով օդային յարձակումներէն և կազերէն պաշտպանուելու միջոցներէն մեծ կորուստներու պիտի ժամանուի։

(2) (Շար.)

ՔԱՆԻ ՄԸ ՎԱՅՐԿԵԱՆ ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴ.Ի ՀԵՏ

ՎԱՐԴԱՊԵՏԸ ԳՈՀ ՉԷ ԱՅՑԵԼՈՂՆԵՐԷՆ

(Շարունակութիւն նախորդ թիւեն եւ վերջ)

Առանց վարդապետէն տեսնուելու, իր խցիկին դրան քովը նըստանցքին մէջ կը խօսիմ հսկիչին հետ։

Կը հարցնեն թէ Père Komitas՝ հանդարտ կը մնա՞յ թէ ոչ, լաւ կ'ուտէ՞ կը խմէ՞, երբեք կ'երդէ՞ արդեօք, լաւ կը քնանա՞յ, կը պարտի՞։

— Բոլորովին անվնաս և մեղմ է։ Լաւ կ'ուտէ, կը խմէ, կը քնանայ։ Գիշերները հազուստը կը հանէ, այնպէս կը պառկի։ Երբեմն պարտէզին մէջ պտտած ատեն և խցիկին մէջ կ'երգէ՝ բայց չենք հասկնար։

Ու երեք անգամ կը կրկնէ ինծի թէ.

— Ինծի զարմանք եկաւ որ ձեզ այսպէս լաւ ընդունեց, ու հետերնիդ խօսեցաւ։ Ձեզէ առաջ միայն երկու տիկիններ կը յիշեմ, զորս սիրալիր ընդունեց և հետերնին խօսեցաւ։ Անկէ ի վեր ով որ եկած է կամ գուռնէն վռնտած է և կամ պարտէզը փախած է՝ չէ ուզած խօսիլ։ Դուք անա առաջին անձն էք զոր ընդունեց այսքան հանդարտութեամբ...

Կը պնդէ որ եթէ կ'ուզեմ նորէն ներս մտնեմ խօսիմ հետը։

Ձեմ ուզեր չարաչար գործածել առաջին այցս ու շնորհակալութիւնս յայտնելով՝ պաշտօնական կ'ուզեմ մեկնիլ։

Վարդապետին կիսաբաց դուռը հրելով— Ձեր բարեկամը ձեզի ցը տեսութիւն կ'ըսէ, Հա՛յր Կոմիտաս,— կը ձայնէ հսկիչը՝ փոքր մը բնելու փափաքով, բայց վարդապետը ոչ կը նայի, ոչ կը պատասխանէ։ Այլ ձեռքը դէմքին դէմ պահած կը շարունակէ ոտքին թաթը երերցնել։

Գլուխս կսկծալի ցաւերով լի՝ կը մեկնիմ Արգելարանէն, ու երկաթէ ծանր դռնը ետևէն կը փակուի սև կոնչով մը։

Փողոցն եմ, հանրակառքը կը նետուիմ՝ դէպի Փարիզ ու կը մըտամամ։

— Ճառ չկա՞յ արդեօք Երգի մեծ Վարպետին...։

* * *

Զինագադարէ անմիջապէս յետոյ Պողկարիայէն Պոլիս վերադարձած գցի տեսայ Կոմիտաս վարդապետը Շիշլիի Ֆրանսական հիւանդանոցին մէջ։

Երկար տեսակցութենս արդիւնքը տպուեցաւ յաջորդ օրուան «Ազատաձայն»ին մէջ։

Այդ յօդուածին վերջը՝ ես թելադրութիւն մը ըրած էի.— Վարդապետը հանել առանձնարանէն և բերել՝ ընտանիքին ընկերական իր սիրած միջավայրին մէջ, իր աչակերտաչակերտուհիներուն մէջ, իր երգերուն ու կատակներուն մթնոլորտովը վերակենդանացնել իր ըմբոստ ոչիները և վշտացած ոգին։

Բժշկական օրէնքներու և հոգուներու դէմ երթալու յաւակնութիւն չունիմ։

Կը կարծեմ սակայն ոչ Կոմիտաս վարդապետը որուն հետ հոգեկան կապերով մտերիմ եղած եմ 24 տարիներէ ի վեր էջմիածնէն, Վանէն ու պոլսէն, այո՛, Կոմիտաս վարդապետը սաստիկ վշտացած է, ծաները քէն է ըրեր։

Կունա՞յ բժշկութիւ...

Ի՞նչ միջոցներ կարելի է փորձել...։

Կրկին անգամ զինք տեսնելէ՝ետոյ, անս իմ առաջարկները՝ զինք սիրող ու պաշտող ամբողջ հայութեան առաջ դրուած.—

1.— Կոմիտասի և Շանմարատանի հայկական Երգերուն եղանակները նուագող ֆոնոգրաֆ մը գտնելել իր խցիկին մօտիկ և փորձել թէ ի՞նչ տրամադրութեամբ պիտի վերաբերուի։ Փորձը կրկնել քանիցս և հսկել իր շարժումներուն վրայ առանց տեսնելու։

2.— Կոմիտասի իր ձայնագրած երգերէն — կրօնական և ժողովրդական—երգել տալ իր լաւագոյն աչակերտներուն բերնովը, առանց տեսնուելու, և հսկել իր շարժումներուն վրայ։

3.— Կոմիտասի հոգին ըմբռնող և անձնուէր մէկը իբրև հսկիչ (ծպտուած անուշտ) ապատանարանին վարչութեան հետ համաձայնելով, և կամ վարդապետ առանձին՝ վիլլայի մը մէջ փոխադրելով, մէկ երկու շաբաթ հետևել անոր նիստ ու կացին, շարժուձևերուն, ըզձանքներուն, գիշեր ցերեկ, ճաշերուն և զբօսանքներուն, առանց ճանչցուելու վարդապետէն։

4.— Իսկ ամէնէն հիմնականը իմ կարծիքով, վարդապետը հանել այդ անյուշ բերդէն.—

Վիլիւիլիի արգելարանին դեսնայարկ խցիկէն, ու տեղափոխել անշտմուկ գիւղ մը, պարտէզներով շրջապատուած վիլլայի մը մէջ, քանի մը սենձուէր սիրելիներու հսկողութեանը և ընկերակցութեանը յանձնուած. և Կոմիտաս վարդապետին գտնուցած սիրոյ գոյուղ, քաղցրացնող շրջանակ մը ստեղծել բնակարանին մէջ։

Ո՞վ դիտէ, բժիշկին ընել չկրցածը՝ բնութիւնը թերևս ընէ՝ բնականաճմբով...։

— Հրաչք չէ որ պիտի գործուի։

Անկարելի՞ ալ չէ։

Ինչ կը խորհին այս մասին Կոմիտասի հնամատաք Ցանձնատուղովին յարգելի անգամները։

ՁԻԹՈՒՆԻ

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴԱՍԵՐ

Ֆրանսերէնի, Ֆրանս. Գրականութեան եւ Դիտութեանց։

Նպաստաւոր պայմաններ։

Դիմել.— Ներսէս Քիւրքէլեան «ԱԶԴԱԿ»ի ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆԸ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՍԻՒՐԻՈՅ ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆԻ Բ.ՐԴ. ՇՐՋՆ. ՊԱՏԳ. ԺՈՂՈՎԸ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Սիւրիոյ և Լիբանանի Բ.րդ Շրջն. Պատգ. ժողովը տեղի ունեցաւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկզբին մէջ, 1931 Յունիս 28ին։

Պատգամաւորներ զրկած էին անխտիր բոլոր ժամանաճիւղերն ալ, Հալէպ՝ չորս պատգամաւոր, Դամասկոս՝ չորս, Պէյրութ՝ հինգ, Լաթաքիա՝ մէկ, Թրիպոլի՝ մէկ, Պալպէք՝ մէկ, Շրջն. Վարչութիւնը՝ մէկ, և սկսաւ ու աթլեթիք խմբապետները, ընդամէնը 19 պատգամաւոր, ամէնքն ալ իրաւասու ձայնով։

Զանէլ ի վիճակի չըլլալուն պատգամաւոր չէր զրկած։

Շրջն. Վարչութեան տեսչապետը. Տօքթ. Պէդճեան յանուն Պատգ. Վարչութեան ողջունեց պատգամաւորները և բացուած յայտարարեց Սիւրիոյ և Լիբանանի Բ.րդ Շրջն. Ժողովը։ Անմիջապէս օրակարգի հարցերուն անցնելէ առաջ հրաւիրեց պատգամաւորները մէկ վայրկեան ոտքի՝ լռելի յարգանս Շ. Քրիսեանի և այն ընկերներուն, որոնք նահատակուած են իրենց գաղափարի ճամբուն վրայ։ Յարգանքի լռութենէն անմիջապէս վերջ ժողովը անցաւ իր օրակարգի հարցերուն։ Այդ հարցերն էին.

1.— Դիւանի ընտրութիւն.

2.— Անցեալ շրջանի գործունէութիւն

ա.— Տեղեկատուութիւն Շրջն. Վարչութեան,

բ.— Տեղեկատուութիւն ժամանաճիւղերու վարչութիւններուն.

3.— Մեր կապը քոյր մասնաճիւղերու հետ.

4.— Մեր կապը Ազգ. վարժարաններու հետ.

5.— Մեր դիրքը հանդէպ հայ անջատ ժողովական միութիւններուն.

6.— Կեդր. Վարչութեան հարց.

7.— Մասնաճիւղերու վճարելիք գենդը Շրջն. Վարչութեան.

8.— Պիւճէի խնդիրը։

9.— Փրոպականդի հարցը։— Օրկանի մը հրատարակութիւնը, տարեկան մեր շրջաններուն վերաբերեալ ԱԼԳՕՄի մը պատրաստութիւնը. Հ. Մ. Ը. Մ.ի Օրէնսդիր ժողովի կատարութիւնը, հանդէս-երեկոյթներ սարքել, օրաթերթերու մէջ մեր միութեան և ժամանաճիւղերու մասին յօդուածներ հրատարակել։ Շրջն. Վարչութեան շրջիկներուն այցելութիւնները. ժամանաճիւղերու ժողովական զանազան խաղեր, ֆութպոլի մրցումներ, բանակում և այլն։

10.— Ներքին կանոնագիրի մը կազմութիւնը՝ թէ ժողովական և թէ սկաուտական բաժիններով։

11.— Տարազի հարցը (թէ բՍկաուտական և թէ ժողովական)։

12.— Հիմնադրամի խնդիր.

13.— Մարզական և Սկաուտական ժամանգէսներ ունենալու հարցը.

14.— Տեղական ֆէսթիվալներուն ժամանակցելու հարցը.

15.— Զանազաններ.— (հայաշատ վայրերու մէջ նոր ժամանաճիւղեր կազմել, Ազգ. Տօներու հանդէսներուն ժամանակցելու խնդիրը, անդամատուրերը և յանկարծեալ խնդիրը և.և.և.)։

16.— Ընտրութիւն նոր Շրջն. Վարչութեան։

Շրջ. Ժողովը տեւեց երկու օր յաջորդական երեք նիստերու մէջ, իւրաքանչիւրը 5-6 ժամ տեւողութեամբ, և բոլոր պատգամաւորներու ներկայութեանը քննուեցան և ուսումնասիրուեցան օրակարգի բոլոր հարցերն այ, ելոյթներու ցերմ և պատասխաններ մթնոլորտի մը մէջ։ Կարծիքներու և գաղափարներու լայն փոխանակութիւններէ և լուսաբանութիւններէ վերջ բոլոր որոշումներն ալ որուած են միաձայնութեամբ։

Մասնաճիւղերու վարչութիւններու խնամուած տեղեկագիրներէն յայտնի եղաւ որ.

Հալէպի մասն. ունի	170	անդամ
Դամասկոս » »	128	»
Պէյրութի » »	160	»
Լաթաքիոյ » »	35	»
Թրիպոլի » »	28	»
Պալպէքի » »	23	»
Զահլէ » »	14	»
Ընդամէնը	558	անդամ

Մասնաճիւղերէն Հալէպ, Դամասկոս և Պէյրութ ունին իրենց վարձուած մարզադաշտերը։ Բոլոր մասնաճիւղերն ալ արդար հպարտութեամբ մը յիշատակած էին տարներու հանդէպ իրենց չսխած յաջողութիւնները, մասնաւորապէս ֆութպոլի խաղերու մէջ։

Դիտունակութեամբ յիշատակած էին նաև այն խոր հասկընդքի և աջակցութեան մասին, որ ամէն տեղ ժողովուրդը ունի դէպի Հ. Մ. Ը. Մ.ը։

Օրակարգի հարցերէն չատերը, ինչպէս կեդր. վարչութեան կազմութեան հարցը, ճերմեռ կանոնագրի կազմութիւնը, տարազի խնդիրը, ֆիմնադրամի հարցը, մասնագէտներ ուղեկցելու խնդիրը, տեղական ֆէսթիվալներու մասնակցելու խնդիրը, եւայլն. Թողուեցան Շրջն. Վարչութեան, որպէսզի լայն ուսումնասիրութենէ վերջ եզրակացութիւններ իջեցնէ մասնաճիւղերու վարչութիւններուն։

Շրջն. ժողովը որոշեց մասնաւորապէս զարկ տալ Սկաուտութեան գործին մը որ երեսի վրայ ձգուած կը մնայ, որը սակայն, Հ. Մ. Ը. Մ.ի կեդրոնական նպատակը կը կազմէ։

Գայով տօնական օրերու և հանդէսներուն մասնակցելու խնդրին Հ. Մ. Ը. Մ.ի Սիւրիոյ և Լիբանանի Բ.րդ Շրջն. ժողովը տուաւ հետեւեալ որոշումը.

Հ. Մ. Ը. Մ.ը պաշտօնապէս կը մասնակցի միմիայն ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ բնոյթ ունեցող տօնակատարութիւններուն։

Բոլոր մասնաճիւղերու պատգամաւորներու զգաստարներն ու կարծիքները լսելէ յետոյ, Պատգ. ժողովը պիւտճէի հարցն ալ միաձայնութեամբ կարգադրեց ու անցաւ Շրջն. վարչութեան ընտրութեան։

Դաղտնի քուէարկութեամբ եւ երկապատիկ ցանկի մը վրայեն իբր Շրջ. վարչութեան անդամ ընտրուեցան

1. Տօքթ. Պէդճեան
2. Պ. Հայկ Դալէնտէր
3. » Խորէն Սուքիասեան
4. » Այպէտ Յակոբեան
5. » Գէորգ Սաղճեան
6. » Սիմոն Թէրճանեան
7. » Սուրէն Բաբախեան

Շրջն. վարչութեան ընտրութենէն վերջ խանդավառ ծափերու մէջ պատգամաւորական ժողովը Սիւրիոյ և Լիբանանի Հ. Մ. Ը. Միութեան իրբև պատուակալ նախագահ ընտրեց Պ. Գասպար Իփէքեանը։

Օրակարգի բոլոր հարցերն ալ սպառած ըլլալով պատգամաւորներու ներկայութեանը քննուեցան և պատասխաններ մթնոլորտի մը մէջ։

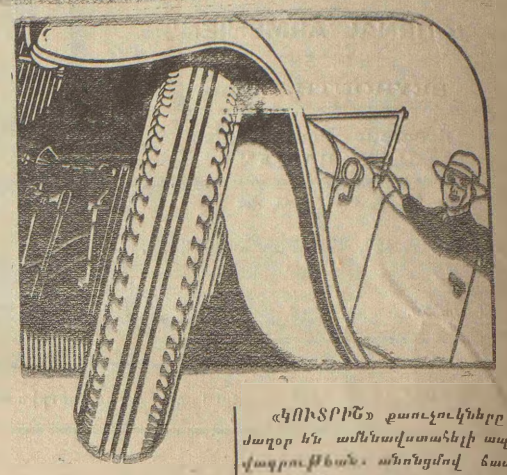

"GOODRICH,,
"ԿՈՒՏՐԻՇ,,
ՁԵՐ ՕԳՈՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ
ԳՈՐԾԱՆԵՑԷՔ ՄԻ ՄԻԱՅՆ
"ԿՈՒՏՐԻՇ,, ՔԱՌՈՒՕՈՒԿՆԵՐԸ։

«ԿՈՒՏՐԻՇ» քառուչուկներուն բարդրութիւնը ամենամաքուր ու անխարդախն է. կատար պատրաստուած է Եգիպտոսի ամենաքնարը բամպակէն, որով կատարելապէս ոտկուն և ապահով է։

«ԿՈՒՏՐԻՇ» քառուչուկները հաստատ են ամենամատեալի ապահովութեան։ անոնցմով ճամբորդել, կը նշանակէ ապահովագրուած ըլլալ։ Այս ճշմարտութեան համոզուելու համար միայն մէկ անգամ փորձեցէք։

«ԿՈՒՏՐԻՇ» քառուչուկներու չինութեան միջոցին յատուկ եկած ուշադրաս կամ թերութիւն նրաչխատարուած է։

Լիբանանի եւ Սիւրիոյ ընդհ. գործակալն է՝

Մ Ի Ն Է Լ Թ Ր Ա Տ Պէյրութ

Հիւս. Սիւրիոյ գործակալն է

Ս. ՔԷՊԱՊԻ Հալէպ

ԾԱԽՈՒ ԳԵՏԻՆՆԵՐ

Աժան գինով և վճառումի դիւրութիւններով Նարի մօտերը 100էն 200 կամ աւելի կանդուն գետին գնել փափաքողները թող դիմեն՝

BINDO MANHAMի
Rue Allemby, Tel. 422, B. P. 722

150,000 քառակուսի կանդուն տարածութեամբ գետին մը որ կնրկարի Պէյրութ-Թրիփոլի ասֆալթէ ճամբուն վրան, Պէյրութի կամուրջէն հինգ վայրկեան հեռու, բաժնուած է փոքր մասերու որոնք բոլորն ալ թուագրուած կը նային ընդարձակ ճամբաներու մեծ երակի մը։

Այս գետնին վրայ այժմ կը կառուցուի գործարան մը որով Պ. Պինտօ Մանեամ պիտի չնչէ տնակները և ծախէ մեծ դիւրութիւններով։

Մանրամասնութիւններու համար դիմել գետնին վրայ բացուած դրասենեակը ուր Պ. Հաճի Նազար Մէնէմճեան, հողերու յատագիծներով գնողներու տրամադրութեան կոտ կը գտնուի։

Ճամպարեցէ՛ք, դիմումները բազմաթիւ են։

Թիւրք Սպայ մը եւ 11 Զինուորներ ՄՈՐԹՈՒԱԾ

ՔԻՒՐՏ ԱՇԻՐԱԹԱՊԵՏԻ ՄԸ ԿՈՂՄԷ

Իրագի արաբական թերթերէն կը քաղենք հետեւեալ գաղտագուցեալ լուրը։—

Թիւրք սպայ մը 11 հետեւորդ զինուորներով, սահմանի վրայ Տէրքօլ գիւղին մէջ հիւր կըլլան տեղւոյն քիւրտ աշիրաթապետ Մուսթաֆա աղայի տունը։ Թիւրք զինուորները կ'արժանանան մեծ պատիւներու և սիրալիր ընդունելութեան։

Մուսթաֆա աղա տնոնց ամէն կերպ հանդգուութիւնը ապահովելէ վերջ, մասնաւոր կերակուրներ պատրաստել կուտայ և կը հոգայ նաև անոնց գիշերուան հանգիստը։

Գիշերը թիւրք զինուորները քնացան իրենց անկողիններուն մէջ, սակայն կէս գիշերին Մուսթաֆա աղա և իր մարդիկը տեղն ու տեղը մորթեցին 11 թուրքերն ալ, իբրև փոխ վրէժ անցեալ տարուան ապատամբութեան միջոցին թիւրքերու կողմէ սպաննուած Մուսթաֆա աղայի հօր՝ Օմար աղայի։ Ոճիրը գործելէ վերջ, Մուսթաֆա աղա և իր մարդիկը ձգեցին իրենց գիւղը և փախան անծանօթ ուղղութիւններով։ Թիւրք կառավարութեան փնտռտուքները ցարդ ապարդիւն մնացած են։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԴԱՀԻՃԸ

Ներկայացուցիչ՝ Օսմանեան կայսրութեան սահմանները արիւնով ներկող և տխուր զէպքերու պատճառ եղող հայ յեղափոխական շարժումներու պատմութեամբ պիտի սկսիմ յիշատակներս։

Իմ յիշատակներս հրատարակութիւնը, այդ յեղափոխական շարժումներու մասին հանրային կարծիքը պիտի լուսաբանէ և պատմութեան տեսակէտով չատ օգտակար պիտի ըլլայ։

ԻՆՉՊԷՍ ԶԱՊԹԻԷ ՆԱԶԸՐԸ ԵՂԱՒ

1307ի Գուրպան Պայրամն էր։ Պէշիկթաշ, Սինան փաշայի մզկիթին մէջ ոտնակատարութեան արարողութիւնները կատարուած էին և թագաւորը վերադարձած էր Տօլմա Պաղչէի պալատը։ Ժամ մը վերջ ալ սկսաւ ընդունելութեան ձեռնկրպութիւնը։ Իբրև Պէյ Օղլուի Միւթէսարրիֆութեան բարձրացուցին։ Հոն ալ ուրիշ տեսակ անբարոյացուցիչ և անպատուաբեր մթնոլորտ մը ստեղծուած էր։ Մտիզուեցայ բախտիներ ունենալ պալատի լրտեսներուն և օտար միջամտութիւններէն երեսառող քաղաքական թէ՝ ոչ-քաղաքական աւազակներու հետ։

Վերջապէս 1307ին, Գուրպան Պայրամի առաջին օրը Զապթիէ Նազրը եղաւ։

Սուլթան Համիտի շրջանին վարչութիւնը, աւելի ճիշդը անվարչականութիւնը, խայտառակութիւններն ու դայթակղութիւնները, հայրենասիրներուս ամբողջութեամբ հասկնալն գիտնալը կարելի է ինծի պէս այդ ժամանակի բոլոր գաղտնիքներն ու իրադարձութիւնները չատ լաւ ճանչցող մէկու մը գրածները կարդալով։

Այդ բոլորը կարգը գալուն պէս մէկիկ մէկիկ պիտի բացատրեմ։ Բայց կեանքս մէջ ամենախոր հետք ձգող և զիս ամենէն աւելի զբաղեցնող, երկրին ու ամբողջ աշխարհը սարսափեցնող, զիս միջազգային մասնաւոր մարդկանց մէջ «Հայերու դահիճը» ներկայացնող, Օսմանեան կայսրութեան սահմանները արիւնով ներկող և տխուր զէպքերու պատճառ եղող հայ յեղափոխական շարժումներու պատմութեամբ պիտի սկսիմ յիշատակներս։

Մինչ ես այս մասնաժողովներու մէջ խորասուզուած էի, մեծ աչքի նշանով մը իր մօտ կանչեց անմիջապէս իմ գտնուող Բեամիլ պէյը և բարկութեամբ բաներ մը խօսեցաւ։ Բեամիլ պէյ «Հրամանը մեր էֆէնտիին է» ըսելով ելաւ ոտքերանքով ելաւ գնաց։

Կարգը ինծի եկած էր։ Մտեցայ կահին։ Ապտիլ Համիտ մը չրսաւ ինծի։ Լաւ սովորութեան չնորհաւորեցի և զարուեցայ սպասման սրահը։ Բեամիլ պէյի հաեւէն հասնելով ուղիղ տեղեկանալ խնդրին։ Բեամիլ պէյ չատ տխուր և արլայած էր և չէր ուզեր պատասխանել, սակայն պնդումներս վրայ հարկ եղաւ կարդալ հետեւեալ բառերը։

«Ահա սա հայերը... եւ շարունակեց։ (Շար.)

ՆԱԶԸՄ ՓԱՇԱՅԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

ԻՆՉՊԷՍ ՆԱԽԱՐԱՐ ԵՂԱՒ

ՆԱԽԱԲԱՆ

Բախտի բերումով, մանկութենէս սկսած, Սուլթան Համիտի շրջանին պէս թրքական պատմութեան ամենէն ամօթաբեր և ինկած մէկ ժամանակի արիւնոտ ու յուզիչ դէպքերու և տեսարաններու դիտող զտնուած եմ և չատ անգամ ալ ատոնց մէջ։

1283 թուականին դեռ հազիւ 12 տարին լրացուցած էի, երբ Պաթումի երեւելիներէն Ալի աղա Զաուէներէն Սաորդ էֆէնտիի տան եղող հայրս, նոր Օսմանցիներու կուսակցութեան պատկանած ըլլալու ամբաստանութիւնով, ուրիշ շարք մը երեւելիներու հետ միասին բանտարկուեցաւ։

Հայրս բանտին մէջ տեսնելու և գայն օր մը ազատելու՝ ին յոյսով սորվեցայ ՁԱՊԹԻԷի դուռը և սկսայ յաճախել հոն։

Եւ բախտի ու ճակատագրի ի՞նչ զարմանալի կատակերգութիւն. կեանքիս այս առաջին տարիներէն և առաջին հանդիպումէս մինչեւ վերջը Զապթիէ Նէզզրէթի բսուած հաստատութեան հանդէպ սրտիս խորերը առելութիւն և զզուանք արթնցած ըլլալով հանդերձ, օրին մէկը եռ ալ այդ դուռը ձեռքառի և մինչեւ Զապթիէի նախարարութեան աթոռին բարձրացայ, Սուլթան Համիտի հրամանին ներքեւ։

Հօրս ձերբակալութեան թուականէն սկսած, գրեթէ բրնութեամբ, նախարարութեան աթոռին բերուած օրս, կեանքս բոլորովին կարեւոր դէպքերու մէջ անցաւ և դիս մտցնց անոնց հետ։

Հօրս և իր աքսորական ընկերներուն հետ ատեն մը ուղարկութեան մէջ ապրեցայ, ապատութեան — բանապատութեան վէճերուն խառնուեցայ։ Նաժդ Բէյմային ծանօթացայ։ Լրագրութիւն ըրի։ Առանձին գլխս «Հիւլասան Էֆքիար» թերթը հրատարակեցի, պալատի հետ զրաղուելու և անոր դէմ պայքարելու սկսայ։ Քննադատեցի Զապթիէի կազմակերպութիւնը։

Այդ պայքարները չափազանց վնասակար և ապիտարեր եղան ինձ համար։

Քաղաքական պաշտօնը ատեն մը վարելով այդ շրջանի կաշառակերութեանց և ապօրինութիւններուն տեղեակ մնացի. տեսայ որ պալատի զռնէն սկսած մինչև թաղուորական գաղը կաշառի և անարդարութեան լոյն դարձած է։

Պայքարեցայ քաղաքապետութեան մէջ գտնուող կաշառակերներուն դէմ։ Ձեռքս ազատելու և սանձարձակ գործելու համար զիս Պէյ Օղլուի Միւթէսարրիֆութեան բարձրացուցին։ Հոն ալ ուրիշ տեսակ անբարոյացուցիչ և անպատուաբեր մթնոլորտ մը ստեղծուած էր։ Մտիզուեցայ բախտիներ ունենալ պալատի լրտեսներուն և օտար միջամտութիւններէն երեսառող քաղաքական թէ՝ ոչ-քաղաքական աւազակներու հետ։

Վերջապէս 1307ին, Գուրպան Պայրամի առաջին օրը Զապթիէ Նազրը եղաւ։

Սուլթան Համիտի շրջանին վարչութիւնը, աւելի ճիշդը անվարչականութիւնը, խայտառակութիւններն ու դայթակղութիւնները, հայրենասիրներուս ամբողջութեամբ հասկնալն գիտնալը կարելի է ինծի պէս այդ ժամանակի բոլոր գաղտնիքներն ու իրադարձութիւնները չատ լաւ ճանչցող մէկու մը գրածները կարդալով։

Այդ բոլորը կարգը գալուն պէս մէկիկ մէկիկ պիտի բացատրեմ։ Բայց կեանքիս մէջ ամենախոր հետք ձգող և զիս ամենէն աւելի զբաղեցնող, երկրին ու ամբողջ աշխարհը սարսափեցնող, զիս միջազգային մասնաւոր մարդկանց մէջ «Հայերու դահիճը» ներկայացնող, Օսմանեան կայսրութեան սահմանները արիւնով ներկող և տխուր զէպքերու պատճառ եղող հայ յեղափոխական շարժումներու պատմութեամբ պիտի սկսիմ յիշատակներս։

Իմ յիշատակներս հրատարակութիւնը, այդ յեղափոխական շարժումներու մասին հանրային կարծիքը պիտի լուսաբանէ և պատմութեան տեսակէտով չատ օգտակար պիտի ըլլայ։

ԻՆՉՊԷՍ ԶԱՊԹԻԷ ՆԱԶԸՐԸ ԵՂԱՒ

1307ի Գուրպան Պայրամն էր։ Պէշիկթաշ, Սինան փաշայի մզկիթին մէջ ոտնակատարութեան արարողութիւնները կատարուած էին և թագաւորը վերադարձած էր Տօլմա Պաղչէի պալատը։ Ժամ մը վերջ ալ սկսաւ ընդունելութեան ձեռնկրպութիւնը։ Իբրև Պէյ Օղլուի Միւթէսարրիֆ ես ալ զոնը

ՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ

Մեզրիի շերամապահներին հաւաքուած խոզակին քանակութիւնը ցոյց կուտայ, որ այս տարի բաղդատմամբ անցեալ տարուան բերքը առատ է։

— Ըստ Ալիքսանդրապոլի գիւղատնտեսական գրասենեակի տուած տեղեկութեան, Ալիքսանդրապոլի գաւառի գիւղերը, մասնաւորապէս այգիները ու բամպակի արտերը։ Մասամբ վնասուած են նաեւ ցորենի արտերը։

— Հայաստանի մէջ համայնացուած գիւղացիական տնտեսութիւններու թիւն է 168,855։ Համեմատած 1931ի վիճակագրութեան, գիւղացիական տնտեսութիւններու (համայնացած կամ ոչ) ընդհ. թիւն է 183,626։ Կը նշանակէ թէ Հայաստան համայնացուած է արդէն մեծ մասամբ։

— Բժիշկ մը «Խորհրդ. Հայաստան»ի մէջ յօդուածով մը կ'ուսումնասիրէ այն շրջանները, ուր աշխատաւորութիւնը աւելի շատ վարակուած է ճահճատենդով։ Այդ շրջանները բամպակամշակութեան շրջաններն են։ Յօդուածագիրը ընտրէլ յետոյ թէ կանխարգելիչ բազմաթիւ միջոցներ ձեռք առնուած են այդ շրջաններուն մէջ փնտռտելու համար ճանճերը, կ'ըսէ թէ այս տարի «քինինիզատիոնի պիտի ենթարկուին 15,000 բանուոր։

— Բագուի հայ կամաւորական թատերախումբը», որուն մասին գրեցինք անցեալ օր, իր տասնամեակը տօնէլէ յետոյ, շուտով շրջագայութեան պիտի ելլէ Անդրկովկասի գլխաւոր քաղաքներուն մէջ, իր խաղացանկին մէջ ունենալով «Բաղաքը», «Ազգանշան», «Խոովութիւն», «Բեկում», «Տեմքը», «Սելիկ», «Մորգանի Խնամին», ինչպէս նաեւ «Հրկիզողները», «Բոռ», «Նարկոմի Եղբայրները», «Ռէլսերը զինգու»։ Այլեւս երբէք չպիտի խաղան հին խաղերը, «Հին Աստուածները», «Դաւիթ բէկ», «Տըրիւբի», «Դաւանանութիւն»։

Կը տեսնուի ազգ. թատերախաղերն ալ սրբուած են բնէն։

— Հա՛, ու հաւկիթ «մթերելու» համար տրուած հրահանգները չեն գործադրուած։ Դիւղացիները երեւի չեն ուզեր իրենց հաւն ու հաւկիթը «հաղարդ» տալ։ Միւս կողմէ գեղջուններ կատարուած են եւ մթերումը ձախողած։ Այս առթիւ «Խ. Հայաստան» կը հրատարակէ կոմունիստ կուսակցութեան մէկ որոշումը, որ կ'ըսէ. «Նկատի ունենալով որ ձի՛ ու ոչնչութիւններու մթերումն ունի բացառիկ կարեւորութիւն, կուսակցական խորհրդային եւ հասարակական կազմակերպութիւններէն մինչեւ աշուն արգիլել հանել ձի մթերման ապարտում զբաղուած աշխատողներէն։ Միւս կողմէ դատի տակ պիտի առնուին անոնք, որ չեն յանձներ պահանջուած հաւն ու հաւկիթը։

Կիներու մասնաւոր խումբեր, զգնոցով ու զամբիւղով, գիւղէ գիւղ կը պտտին ու հաւկիթ կը ժողովեն պետութեան համար։

— Հայաստանի կառավարութիւնը միանուագ 1000 ռուբլի եւ ամսական 200 ռուբլի յատկացուց Դ. Դէմիրճեանի, իր յորելեանին առթիւ։ Պետական հրատարակչականն ալ պիտի լոյս ընծայէ Դէմիրճեանի երկերուն ամբողջական ժողովածուն։

— «Ճառաջ»ի թիւերէն մէկուն մէջ յօդուածով մը ներկայացուած էր Վարդանեանի տեսակէտները «Էնինեան ազգային բաղաքականութեան մասին», տպուած Թիֆլիսի «Պրոլետար»ին մէջ։

Այժմ Վրաստանի Կոմունիստական կուսակցութիւնը խիստ յանդիմանութիւն մը կը կատարէ ոչ միայն Վարդանեանի, այլ նաեւ «Պրոլետար» թերթին, որ «միանգամայն շփոթել եւ աղաւաղել է այդ թեզիսները էնինեան վերաբերեալ ռուսական վերկոդերմով շովինիզմը տեղական նացիոնալիզմ»ին։

Տեղւոյն խնամատարական վարչութեան միջեւ գոյացած համաձայնութեամբ մը, Ազատ Դօտիի շրջափակին մէջ բնակող հայ գաղթականները, այդ շրջափակը մաքրելու համար պիտի փոխադրուին Էչմէլիթ, ուր պիտի զբաղուին փայտաշէն եւ քարաշէն փարախներու մէջ։ Այս փոխադրութեան ծախքերը պիտի վճարէ Ազատ Դօտին։

Գալով միւնոյն տեղը բնակող քրիստոնեայ գաղթականներուն, անոնք հիմակուընէ մէյմէկ հողամասի սեփականատէր պիտի դառնան Զէյթինլիքի մէջ եւ այդ հողերու փոխարժէքը պիտի վճարէ Ազատ Դօտին։ Ասկէ զատ հաւանաբար, այս վերջիններուն փոքր օգնութիւն մըն ալ ըլլայ։

Ազատ Դօտիի այս մասին հողով լեցուելը պիտի ուշանայ և ասկիսի էր ձկնորս գաղթականներուն, որոնց համար գտնուած է արդէն ծովեզերեայ յարմար հող մը, որուն փոխարժէքը պիտի վճարէ Ազատ Դօտին։

Պէտք է յիշել, թէ վերոյիշեալ լուծումը, որ արդիւնքն է լոկ Սեւանիկի երեսփոխան Պ. Էվանոսի ջանքերուն, մեծապէս նպաստաւոր Ազատ Դօտիի չանգրգռուած գաղթականներուն համար»։

Իսկ «Հորիզոն» կ'աւելցնէ.

—«Մակեդոնիա» չի յիշեր թէ, Ազատ Դօտիէն փոխադրուելիք հայ գաղթական ընտանիքներուն 500 ա. կան տրսխմիի հատուցում պիտի ըլլա՞ յ։ Արդեօք այս ճշմիտ նպաստն ալ ջուրը ինկաւ, որ յիշատակութիւն չկայ այս մասին, մեր պաշտօնական գրպարտին մէջ։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

400,000 ՍԻՐԻ ՈՍԿԻԻ ԲԱՑ ՄԸ

Լիբանանի եկեւմտեան նահանգի ընդարձակութիւնը առաւօտ մը նշանակեց որ իր նախանշանին մէջ 400,000 սիւր. ոսկիի բաց մը կայ։

Ուրեմն կուգայ այս բացը։

Ի՞նչպէս գոցել այս բացը։

Խնդիր...սեւեայի մասնագէտներ կը խորհին, եկեւմտեան նահանգ մը իր զոգոցը վերադարձնելու մտադիր կը թուին։

Տուրերը աւելցնե՞լ։

Անկարելի։

Ուրե՞մն։

Հասոյթները բեռնցան, ծախսերը մնացին նոյնը։ Ուրեմն զսնել 400000 ոսկիին։

Անա վեց ամիս է որ այս հարցը կ'ուղղուի։ Անա վեց ամիս է որ լուծում մը կը փնտռուի։

...եւ սակայն...

Սակայն 400000 ոսկին գոյութիւն ունեցեր։

400000 ոսկին կը ծարուցակէ գոյութիւն ունենալ։

Կառավարութիւնը թող հանի առնել այդ 400000 ոսկին անկէ, ուրտեղ որ է։

Ո՞ւրկէ կը հարցնէ «Լ'Օրիան»։

Պատասխանը «Էյամ»ի յայտնութիւնն է.

Բոլոր երեսփոխան-կալուածատէրերն, որոնք չեն վճարած իրենց հողային տուրքը 23 Մայիս 1926էն ի վեր։

Կամ աւելի նիզդր բոլոր Լիբանանցի երեսփոխաններն որոնցմէ որեւէ հարկանուագ չէ պահանջած իրենց հարկը, 23 Մայիս 1926էն ի վեր, օրինական միջոցներով։

Լիբանանի խորհրդարանը որ այժմու կազմով (որ արդէն իր բնական կազմն է) կը բաղկանայ աւելի քան 60 առ հարիւր կալուածատէրերէ, որոնք միմեանցին իրենց ետ կը պահեն երկրի հողային հարստութեան մէկ խոշոր մասը։

Ու «Լ'Օրիան» կ'ուզէ հետեւեալ հարցումները ելեւմտական նախարարին։

— Ձիշդ է թէ ոչ որ Լիբանանեան բարձրագիներ, որոնց անունները կը հետեւին եւ որոնք հանրապետութեան հողային տարածութեան վրայ ունին 200 միլիոն Ֆրանկի արժէքով մակերի հողեր եւ հատուածներ անշարժ կալուածներ, չեն վճարած Լիբանանի կառավարութեան իրենց հետեւեալ տուրքերը 1927ի հարկաբաշխութենէն ի վեր։

— Ձիշդ է թէ ոչ, որ հինգ լիբանանեան բարձրագիներ։

Ապպուս Ապտել Ռազզաք Աֆֆարի երեսփոխան, Սապրի Հասմատ՝ Հերմելի երեսփոխան, Նուսէյբ էլ Զէյնի՝ հարաւային Լիբանանի երեսփոխան, Էլիաս Սաֆ՝ Զէքայի երեսփոխան, Ապտել Լաթիֆ էլ Ասուս՝ հարաւային Լիբանանի երեսփոխան։ Մինակներն կը պարտին պետութեան, գանձատան այս տարուայ տազնապը լուծելու համար 400,000 ոսկին։ Ձի՞շդ է թէ ոչ, որ խորհրդարանի մեծամասնութիւնը դեռ չէ վճարած իր տուրքը գանձային հարկաբաշխութիւնին։

Վերջապէս ճի՞շդ է թէ ոչ, որ եթէ այս հետեւեալ տուրքերը չգանձուին ներկայ հարկաբաշխութեան ընթացքին, օրինական նախագահութիւնը պիտի սկսի 1932ին ի վեր ու Լիբանանի հասարակութեան պիտի իյնայ վճարել այս տարբերութիւնը որ կը բարձրանայ քանի մը հարիւրհազար ոսկիի։

Հերոմը կը սպասենք։

ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՏԵՂԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ՍԻՒՐԻՈՅ ԱՌԱՔ ԹԵՐԹԻ ՄԸ

ԱՐԱՔ ԹԵՐԹԻ ՄԸ ԵԶԲԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.

ՆՈՐ ԱՌԱՍՊԵԼՆԵՐ

Կ'ՈՒԶԵՆ ՍՏԵՂԾԵԼ

Ժընեւ.— 9 Միջազգային գաղթականական գրասենեակը որոշեց շարունակել Սիւրիոյ մէջ հայերու տեղաւորման իր ձեռնարկը, մինչեւ 1933 Դեկս. 31։

Այս հետագիրը հաղորդելէ վերջ, «Անս իւլ Ձէսիս» իսլամ ազգայնական թերթը իր կողմէն կը գրէ հետեւեալը։—

Հայ գաղթականութեան զարմանալի պատմութիւն մը կը կայ։ Մենք պէտք է գիտնանք որ այս պատմութիւնը յեղ պատերազմեան բարիքներէն է։

Թէմալական Թիւրքիան երբ որոշեց հայերը արտաքսել իր երկրէն, հայ լիտրներ ասխատեցան Եւրոպա եւ Ափրիկէ գալէլ։ գիմեցին Եգիպտոսի եւ Ֆրանսայի կառավարութիւններուն, սակայն անոնց դոնեռը չբացուեցան հայ գաղթականներուն առջեւ։ Փրնեւ դարձան եւ հոն ապաստեցին տերութեանց պատուիրակներուն։ Ազգ. Դաշնակցութիւնը, ի թարկէ Ֆրանսայի հանանութեամբ, որոշեց հայ գաղթականները Սիւրիա եւ Լիբանան տեղաւորել եւ պարապուրեցին մեր կառավարութիւնը ընդունիլ զանոնք։

Հայ գաղթականական հոսանքը շարունակուեցաւ։ Հայ առեւտրականներ եւ բանուորներ տեղացի առեւտրականներուն եւ բանուորներուն հետ գործաւոր մրցակցութեան սկսան, որով տեղացիները դժբախտացան իսկ հայերը այդ համեմատութեամբ հանգիստ զտան։ Եթէ այսպէս շարունակուի մեզի պիտի դառնանք գաղթական իսկ հայերը՝ տեղացի։

Ժամանակին մեր ժողովուրդը շատ բողոքեց հայերու պատճառած վնասներուն դէմ. այն ատեն, իբր արդիւնք այդ բողոքներուն, սահմանափակուեցաւ հոսանքը, բայց հայ լիտրները նորէն ասխատեցան, դիմում կատարեցին եւ այս անգամ մինչեւ 1933 երկարձգեցին հայ գաղթականներու տեղաւորումը։

Մենք չենք մեղադրեր հայերը, որովհետեւ անոնք իրաւունք ունին ասխատելու եւ ապրելու։ մենք կը մեղադրենք մեծ տերութիւններ, որոնք մեզ կը պարտադրեն ընդունիլ զանոնք։ մանաւանդ նովանաւոր տերութիւնը որ կ'ընդունի իրեն եղած առաջարկը։

ՎԱՐԴԱՎԱՌԻ ՏՕՂԻՆ ԱՌԹԻՒ

Կիրակի, Յուլիս 12ին, Վարդավառի տօնին առթիւ Ամենայն Հայոց Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ հանդիսաւոր Ս. պատարագ նախագահութեամբ Անթիլիասի դպրեվանքի վերատեսուչ Դեր. Շնորհ Եպսկ. Գասպարեանի։ Նոյն օրը եկեղեցւոյ ասնախմբութեան օր ըլլալուն բարեպաշտ ժողովուրդը փութացած էր եկեղեցի՝ նշելու օրուայ քարոզիչ Սրբազանը։ Երգեցողութիւնը կատարուեցան Մեսրոպեան վարժարանի երկսեռ երգչախումբին կողմէ՝ երկձայն։

Սրբազանը խօսեցաւ հոգեշունչ քարոզ մը. բացատրելէ յետոյ օրուայ տօնին նշանակութիւնը, օգտակար թելադրութիւններ ըրաւ ժողովուրդին հաւատարիմ մնալու եկեղեցական օրէնքներուն և սրբութիւններուն։

ԴԷՊԻ ՆՈՐ ՊՈՅՔՈՓ ՄԸ

«Լ'Օրիան»ի 14րդ թիւէն։—

Նոր պոյքոթի մը եւս հանդիսատես պիտի ըլլանք։

Եթէ կառավարութիւնը որ պատասխանպես խոստացաւ չհետապնդել ձերբակալուած պոյքոթողները, չըլարգէ իր խօսքը։ Վերջին համաձայնութեան բանակցողները շարժումին գլուխը պիտի չանցնին։

Անգամ մը որ այս շարժումը ծայր տայ (եթէ ծայր տայ) ո՞ւր պիտի հանգի։

Եւ նախ, *կարելի՞ է երբեք զայն կեցնել։*

Այնքան հարցումներ, որոնք Ֆրանսական հովանաւորութեան այս 12րդ Յուլիս 14ին, արժանի են քանի մը եռագոյն ուռադրութիւն գրաւելու։

Կացութիւնը յամենայն դէպս աւելի լուրջ է քան չեն ուզեր ցոյց տալ սեւայի մէջ։

Ազատ արձակել պոյքոթի կօմիտէի անդամները, կը նշանակէ տեղի տալ ճնշումի մը։

Պահել ձերբակալութիւնները եւ հետապնդել պոյքոթողներու դատը խառն դատարանի առջեւ, ասիկա կը նշանակէ գեռ տրամադրուած ըլլալ։

Ընելը, կը տեսնէք, բաւական դժուար է։

Ընչէ պիտի ելլէ՞։

Եւ առանց վնասի՞...

Եւ ինչպէ՞ս...

ԿԱԽԱԿԱՑՈՒԱԾ ԹԵՐԹԵՐԸ

«Էյ Անուար», «Էլ Ամվալ» եւ «Էլ Գայրագ» թերթերուն կախակցումները վերցուած ըլլալով, անոնք ընկրկան վերահրատարակուիլ երեկուրնէ ի վեր։

Կ'ըսուի թէ ի մօտոյ պիտի վերացուի միւս թերթերու կախակցումներն ալ։

ՊԼԷՏՐՈՒԹԻ ԱԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

Անցեալ Ուրբաթ, ժամը 17ին, Ճերիին նախարարը ներկայացնելով հանր. նախագահը, բացուրը կատարեց, ամեր. հանդարտանի մէջ, բժշ. համաժողովին։

Երկու հարիւր հոսն բժիշկներ, որոնցմէ 85ը Եգիպտացիներ եւ միւսները եկած Իրագէն, Անդրյորդանանէն եւ Պաղեստինէն Ճերկայ էին։

Գեղեցիկ ուղերձի մը մէջ, Պ. Նամմուր տնտեսական ներկայացնելով մեր հիւրերուն պատասխանած ընդունելութեան համար հրաւէրին եւ ծանրացաւ իրենց անհանգիստ գործակցութիւնին յառաջ եկած բանկագին ծառայութիւններուն վրայ։

Ցեղոյ հանդարանի տնտեսը հաստատ մը արտասանելով ցոյց տուաւ այն բարիքները որ կարելի է ստանալ այս դրացի երկիրներու գիտունները համագործակցութիւնին եւ գովեց եգիպտացի բժիշկներ որոնք միշտ սիրով ընդունուած են մեր իշխանութիւններու կազմակերպած հանդիսաներուն։

Լիբանանի բժիշկներու ընկերակցութեան նախագահ Տր. Ասֆէյտի նոյնիսկաս մէկ հարիւն յեղոյ Տր. Նէհիպ Մահմեդ, Գահիրէի ճանօթ մանկաբարձ, անգլերէն լեզուով հետաքրքիր հաղորդագրութիւն մը բրաւ իր ժամանակներուն մասին։

Շաբաթ օր գանգան տեսկեսուտութիւններ ներկայացան Fièvre typhoïdeի մասին։ Իրիկուն, հանդիսաներ, սեղանի մը շուրջ հաւաքուեցան Պէյք Մերիի մեծ պանդոկին մէջ։

Կիրակի, անոնց ի պատիւ ճաշկեաց մը՝ Ալֆոնս Բաքի՝ նոր պոյս մը Նաճր Իպրահիմի մէջ։ դատասանեցան մը՝ Առուեստներու եւ Արհեստներու վարժարանի պարտէզներուն մէջ։

Երկուշաբթի համաժողովականներ բեյասեղանի մը հրաւիրուեցան հանր. նախագահին Ալեյի բնակարանին մէջ։ Իրիկունը, ճաշկերոյթ մը՝ Եգիպտոսի բժշկական բնկերութեան կողմէ, Ալեյի մեծ պանդոկին մէջ։

Երեքշաբթի, բեյասեղան մը՝ Պէյրութի եգիպտ. հիւպատոսարանի տեսնին մէջ։

Պ. ԲՕԼ ՊՈՒՇԵՏ ԱՍՏԻՃԱՆԻ ԲԱՐՁՐԱՅՈՒՄ ՈՒՆԵՑԱՒ

Ուրախութեամբ կ'իմանանք թէ Ընդհ. Ապահովութեան տնտեսը եւ հովանաւորեալ երկիրներու հոսանքական ընդհ. ճնչիչ Պ. Փոլ Պուշեն իր պատասխանին ամենաբարձր ասիճանին արժանացեր է։

Ցուսանաց եւ յուզուած երիտասարդը առանձնացաւ իր ննջասենեակը եւ պարպեց զնդակը կուրծքին։ Վիրաւորուած գեսին ինկաւ. բժիշկներ հասան եւ զայն փոխադրեցին Պէյրութ, Բրպէյզի հիւանդանոցը։ Վիճակը յուսահատական է։

ԿԱՐԵՒՈՐ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ուրախութեամբ կը տեղեկանանք որ Մարոնեան տան Սիւրիոյ եւ Լիբանանի ընդհ. տնտեսը Պ. Գասպար Իբէհեան Թրմէյլ քաղի նորաշէն դպրոց եկեղեցիի Շինութեան Ծանօթախումբին նուիրած է 5000 ս. դ. խոսանանալով նաեւ որ պիտի ասխատի 125,000 ս. դ. ալ ապահովել Պ. Ժ. Մարոնեանէն, զայն արձանագրել տալով հիմնադիր անդամ։

ՄԵԿՆՈՒՄ

Այսօր իսալ. «Իթալիա» շոգեանաւով Միացեալ Նահանգներ կը մեկնի բազմաթիւ սիրուած ազգայիններէն Տէր. Գ. Թապուրեան, Շիխաքոյի հանդարանին մէջ տարի մը հեռեւելու համար իր մասնագիտութեան։ Տիկ. Թապուրեան կ'ընկերանայ տէրտրին։

Պ. Թապուրեան, պիտի մասնակցի նաեւ յառաջիկայ ամիս Փարիզի մէջ գումարուող Միջազգ. ատամնաբուժական ֆենկրէին։

Բարի ճանապարհ կը մաղթենք։

ՅՈՒԼԻՍ 14Ի ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Առջի օր բազմաթիւ դրօշազարդուած էր։ Երկու սեւայներն ու պետական հանդէսութիւններ փակ էին Յուլիս 14ի Ֆրանս. տարեդարձին առթիւ։

Երկուշաբթի իրիկուն Ֆրանս. զինուորներ, զուանաւոր ջաներ բրնցած շրջագայեցան բազմաթիւ զանազան թաղերուն մէջ մեծ հեսաբերութիւն սեղծելով ժողովուրդին մէջ։

Երեքշաբթի առաւօտ, ժամը 5 ու կէսին, տեղ. ոստիկանները շրջայի առին Զէյթունիէի նահանգներու յուշարձանին առջեւի հրապարակը։ Ժամը 6ին աւելցան անոնց վրայ Ֆրանս. եւ այլեր. զինուորներ, որոնք արգիլեցին ժողովուրդին մուտքը շրջանին։

Ժամը 6 ու կէսին ժամանեց Լիբանանի հանր. նախագահ Պ. Շարլ Տէպպաս, Վարչապետ Ծկիսբ Ա. տիպ փուսայի հետ եւ ընդունուեցան Լիբանանեան բայրերով։

Ժամը 7ին հասան փոխանորդ Բ. Բուիսեր Պ. Թէբրօ, ընկերակցութեամբ Զօր. Պիսօ Տիւլիսի։ Այս միջոցին նուագուեցաւ Ֆրանս. բայրերգը զին. նուագախումբի կողմէ։ Մինչ թնդանօթի 21 հարուածներ կ'արձակէին ծովէն ու ցամաքէն, Պ. Թէբրօն պատուանշաններ կը շնորհեր զինուորներուն։ Զօրս սպաներ եւ զին ծառայութեան մէջ գտնուող հայր Ռեմի սացան Լեժիոն Տոնէսորի պատուանշաններ։

Զին. տպանցքին եսք Պ. Թէբրօն վերադարձաւ Մեծ սեւայ եւ ընդունեց Ֆրանս. գաղութի, տեղացի եւ օտար բարձրաստիճան պատասխանատու երեւելիներու եւ լրագրողներու շնորհաւորութիւններ։

Իրիկունը տեղի ունեցաւ հրախաղեր՝ Զէյթունիէի ծովեզերքը եւ պարանանդէս մը Ֆրանս. Միութեան սրահներուն մէջ։

ՆՈՒԷՐ

Պ. Կարօ Անագեան իր ամուսնութեան առթիւ կը նուիրէ 300 ս. դ. Համազգայինին եւ 100 ս. դ. Հ. Օգնութեան Խաչին։

Սեանալ «Ազդակ»ին։

Ա Զ Դ

Ազգ. երկսեռ վարժարանին նախակրթարանի բաժնին համար պէտք ունինք կարող ուսուցիչ եւ ուսուցչուհիներու, նմանապես մանկապարտեզի համար՝ փորձառու եւ հմուտ վարիչի մը եւ կարող օգնականներու։

Թեկնածուներն կը խնդրուի դիմել իրենց ուսման համապատասխան վկայական կամ յանձնարարականներով Թադ. Խորհուրդին կամ սորեւ տրուած հասցէին մինչեւ Յուլիս 25։

ԵՂԲԱՅՐԵՐԻ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾ. ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԹԱՂ. ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Հասցէ՝

U. N. Sulahian

B. P. 701 Beyrouth

ԿԱՐՕ ԱՆԱԳԵԱՆ
ՀԱՅԿԱՍԻՆՔ ՇՈՒԱՆԱՑՔԵՆԱ
ամուսնացեալք
13 Յուլիս 1931 Պէյրութ

ՖՈՒԹՊՕԼԻ
ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄ
ՀԱԼԷՊԻ UNION SPORTIVEԻ
ԵՒ ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ
Հ. Բ. Ը. Մ.Ի ՄԻՋԵՒ
Հովանաւորութեամբ Բ. Գօմիսէրի Սիւրիոյ պատուիրակ Պ. ՍՕԼՕՄԻԱԳԻ
19 ՅՈՒԼԻՍ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ
ԺԱՄԸ 5Ի՝Ն
Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ԽԱՂԱՎԱՅՐԻՆ ՎՐԱՅ
Գասասա, անգլ. հիւանդանոցեն մինչ մը վեր
Բաջալերեցէք Հայ Մարզիկները

— Այ՜... այս պիտի դաժ, խոստացաւ Ժան Սէրէզ։

Երիտասարդ նկարիչը իր խոստումը յարգեց։

Հրաշքով ժամուրնէ ազատուելէ վերջ այն մարդուն կողմէ որ իր երջանկութեան ճամբուն վրայ ցցուած մեկ արգելքը կը նկատէր, Ժան Սէրէզ տեսաւ այն միջավայրը ուր սիրոյ գեղեցիկ երազներ հիւսելով ապրած եւ մեծցած էր Ռլոռ։

Ճանչն գնաց իր գրացիներուն այցելութեան։ Այնքան ազնիւ էին անոնք որ ոչ մի անգամ դիտողութիւն մը կամ վիրաւորիչ խօսք մը չյսեց Ժան։

Միս Ռլարքի արհամարհական նայուածքն ալ տանելու դէպքը չզգաց, որովհեւ անդուլհին իմանալուն պէս որ Բրիվաները հայտնուած են Ժանի հետ՝ փութացած էր հեռանալ այդ սգաւոր տունէն զոր չատ անգամ լեցուցած էր իր դիտողութիւններուն արձագանգով։

Ժան Սէրէզ հասկցաւ Ռլոռի ծնողաց իսկական բնաւորութիւնը։ Պրն. բրիվան կը յարդէր և Տիկ. Բրիվայի վշտին մասնակից էր։ Ինքզինքը կապուած կրզգար այն մարդոց հետ տեսակ մը ուխտով... վերջի դաշինքով։

Իր առաջին այցելութիւնները եղան կարճ, խիստ վերապահ, բայց կամաց կամաց սկսաւ հանդիպ զգալ և մխիթարուիլ՝ որովհեւ իրենց ամէն խօսակցութեան առանցքը Ռլոռն էր։

Ժան չատ պզտիկ տարիքէն որը մնացած էր։ Տէր և Տիկ. Բրիվաներու մօտ այն տպաւորութիւնը կ'ունենար թէ՝ Ատուած իրեն նոր ընտանիք մը տուած էր։

Սպասնալիքներ մոբլտալով հոս եկած էր, այդ սեւէն ներս մտած, պարզապէս իր երիտասարդ դասընկերէն հաչիւ պահանջելու համար։ Զանիկա՝ կոյսեր գլխէ հանող վատոգի մը տեղը դրած էր։ Մէկ խօսքով թշնամի մը՝ որմէ կ'ուզեր վրէժ լուծել։

Բայց հիմա՝ Ռլոռի հայրը տեսակ մը յարգանք կ'զգար այս երիտասարդին հանդէպ։

Սիրոյ այս վսեմ ցուցադրութեան ազդեցութեան տակ բոլորովին մոռցած էր իր բարկութիւնը։

Սենեակի մէջ տիրող տպաւորիչ լռութեան մէջ՝ նախկին գաւառորը գլխարկը վար առաւ։

Դէպի Ժան յառաջացաւ և ձեռքը ուսին դնելով պարտաւորեց զայն որ գլուխը վար առնէ։ Պատէն կախուած Ռլոռի պատկերը ցոյց տալով, խեղդուկ ձայնով հարցուց.

— Կը սիրէ՞ք զինքը։

— Այո՛, ըսաւ Ժան։

Եւ կարծես այս վերջին խոստովանութեան մէջ իր բոլոր ոյժը սպառած ըլլալով՝ երիտասարդը գլորուելով քանի մը քայլ առաւ և գնաց բազմոցին վրայ ինկաւ։

Պ. Բրիվա անոր միացաւ։ Անոնք քանի մը վայրկեան լուռ և խոկուն մնացին։

Միւնոյն վիշտը կ'ընկճէր երկուքն ալ։

Ճակատագրի հարուածին դէմ անկարող տղու Պ. Բրիվա և Ժան Սէրէզ՝ գեղեցիկ աղջնակին, իրենց այնքան սիրելի Ռլոռին, յիշատակները կը քրքրէին։ Երկուքն ալ այլեւս զայն տեսնելու յոյս չունէին։

Վիշտը որ վիներ կը փոքէ և յուսահատութիւններ կը ստեղծէ, կրցան հրաչք մը ալ գործել։

Իրարու ծանեցուց այս երկու մարդիկը որոնք քանի մը վայրկեան առաջ իրարու մահացու թշնամի էին։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Մ. ՍԹԻՄՍԸՆ ԻՏԱԼԻՈՅ ՄԷՋ

Հռոմ.— Ամերիկայի արտաքին գործոց Նախարար Մ. Սթիմսըն մամուլի ներկայացուցիչներուն յայտարարեց թէ շատ գոհ մնացած է Մ. Մուսոլինիի հետ ունեցած տեսակցութենէն, որ մեծապէս ուշիմ դիւրացնէ իր միսիոնը։ Իտալական թերթեր կ'ըսեն թէ Մ. Սթիմսընի այցելութիւնը մեծապէս պիտի նպաստէ երկու երկիրներուն յարաբերութեանց ամրապնդումին։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ԻՍԼԱՄՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՀՆԴԻԿՆԵՐՈՒՆ ՄԻՋԵՒ

Պօմպէյ.— Երկար վիճաբանութիւնէ ետք հարկ եղաւ խզել այն բանակցութիւնները, որոնք տեղի կ'ունենային իսլամ պեսերէն Մօլլա Շէվքէթ Ալիի հետ՝ հնդիկ հարցին շուրջ։ Այնուամենայնիւ Կանտիի առաջարկին վրայ Ցանձնաժողով մը կազմուեցաւ հաշտութեան նոր եղր մը գտնելու համար։

ԴԱՒԻԹ ՄԱՐԳԱՐԷԻ ՔԱՂԱՔԻՆ ՀԵՏՔԵՐԸ ԳՏՆՈՒԱԾ

Երուսաղէմ.— Երբ Օմարի մզկիթին մօտերը նորոգութիւններ կը կատարուէին հողին ներքեւ 10 մէթր խորութեան մէջ գտնուեցաւ 20 մէթր երկարութեամբ քարաշէն պատ մը որ կը կարծուի թէ Դաւիթ թագաւորին շինած քաղաքին կը պատկանի։ Այս գիւտը զգայացունց տպաւորութիւն մը թառաջ բերաւ։ Կ'ըսուի թէ այդ պեղումներէն ուրիշ թանկագին առարկաներ ևս գտնուած են։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՊԻՏԻ ԿՆՔԷ

Գերլին.— Տօքթ. Լիւֆհէր այս առտու օդանաւով մեկնեցաւ երթալու Լոնտոն, Պրիւքսէլ, Փարիզ և Պալ, բանակցելու համար երկարատև պայմանաժամով վճարուելիք մէկ ու կէսէն-երկու միլիառ մարքի փոխառութիւն մը, որ պիտի գործածուի վերահաստատելու Գերմանիոյ տնտեսական կացութիւնը։

ԻՏԱԼՕ-ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Փարիզ.— «Ժուռնալ» կը գրէ թէ Մ. Մուսոլինի կարճ միջոցէ մը ետք պիտի փոխադարձէ գերման նախարարներուն Հռոմ կատարելիք այցելութիւնը։ Ժամանակի սղութեան պատճառաւ այդ այցելութիւնը Միւնիխի մէջ տեղի պիտի ունենայ, փոխանակ Պերլինի։ Մ. Մուսոլինի Միւնիխ պիտի երթայ օդանաւով, որ 3 ժամէն հոն պիտի կրնայ հասնիլ։ Կ'ըսուի թէ Մ. Մ. Լավալի և Պրիանի փոխադարձ այցելութիւնն ևս, որ պիտի կատարուի Օգոստոս 8-10ին, Պերլինի մէջ տեղի պիտի չունենայ այլ Պատէն—Պատէնի մէջ։

Փոխագահներու խորհուրդաժողովը

Լոնտոն.— Միջոցներ ձեռք կ'առնուին ամսոյս 17ին։ Լոնտոնի մէջ գումարուելիք Փոխագահներու Ժողովին համար, որ պիտի զբաղի Մ. Հուվերի առաջարկին գործադրութեամբը։ Ուշադրութիւն կ'ընդունին թէ Պրիւքսէլի ամերիկեան դեսպան Մ. Հիպսըն իր կառավարութիւնը պիտի ներկայացնէ այդ ժողովին մէջ։

Զգայացունց գիւտեր

Պերլին.— Թերթերը կը գրեն թէ գերմանիացի քիմիաբան Բրօֆ. Քար Հօֆման նոր կազ մը գտած է, որ պիտի կրնայ կեցցնել օդանաւերուն մեքենաները։ Այս նոր գիւտին շուրջ բացարձակ լռութիւն մը կը պահուի։

Նիւ-Եորք.— Գիտնական Նիքօլա Իէկյա կ'ըսէ թէ հովին միջոցաւ ձեռք բերուած անսահման և ամենուրեք գործածելի նոր ուժի մը աղբիւրը գտած է։ Հնարիչը իր այդ գիւտին շուրջ տեղեկութիւններ տուած չէ դեռ։

ՕԹԷԼ

ԱԼԷՆՊԻ

Hôtel ALLENBY

ԱԼԷՄՊԻ ՓՈՂՈՑ

ԹԷԼԷՖ. 262

ՀԵՌԱԳԻՐ HOTEL ALLEMBY

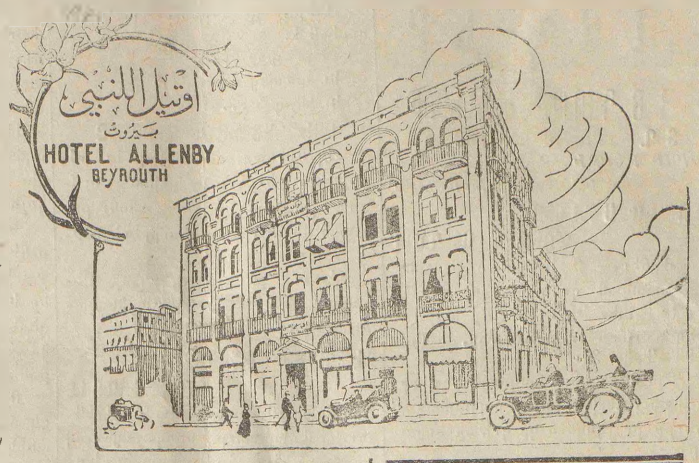

Հայկական նոր օթէլ. անունին չափ փառաւոր, անբաղդատելիօրէն մաքուր, շքեղ տեսարան, բոլոր սենեակները փողոցի վրայ, խնամուած սպասարկութիւն.

ՄՕՏ ՕՐԷՆ ՄՕՏ ՕՐԷՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԵՂ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ

ՇԱՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ԳԻՆԵՐ

ԴԻՄԵՑԷՔ ԵՒ ՊԻՏԻ ՀԱՄՈԶՈՒԻՔ

Տէր եւ տնօրէն՝
ՎԱՀԱՆ ՏԻՐԱՑՈՒԿԵԱՆ և Ժ. ԱԲԷԼԵԱՆ

ՏՔԹ. Մ. Ս. ՏԱՔԷՍԵԱՆ

Նախկին ներքին բժիշկ ԹԱՂՊԵՏ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ
Այժմ մնայուն բժիշկ St. ELIE ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ

ՆԱՀԱՐԻ ՈՍՏԻԿԱՆԱՏԱՆ ԴԻՄԱՑ ԻՐ ԳԻ. ՆԻԳԻ ՄԷՋ

Ամեն օր (Կէսօրէ առաջ 10—
(Կէսօրէ վերջ 1 —

ՄՆԹ.— Հինգշաբթի եւ շաբաթ կէսօրէ պ ետք ապրաց հիւանդներուն ձրի։

ՊԱՆԴՈՒՂ ԼԻՆԱՆ

- ՉԱՌԷԼԻ -

Հայկական միակ սպասարկութիւնն է

ՄԱՔՈՒՐ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՀԱՄԱՐ

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻՆ ԵՒ ՇԱՍԵՂ ԶԱՑ ԳԻՆ

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻՆ ԵՒ ՇԱՍԵՂ ԶԱՑ ԳԻՆ

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻՆ ԵՒ ՇԱՍԵՂ ԶԱՑ ԳԻՆ

Տէր եւ տնօրէն Ս. ՕՐԼԱԿԻՄԵԱՆ

ՏՔԹ. ԳԷՈՐԳ ԿԼԷՐԿԷՐԵԱՆ

Վկայեալ Lauréat ն ս խիզն Intern եւ այժմ մնայուն բժիշկ Ֆրանսական հիւանդանոցի *աչքի, քթի, կոկորդի, ականջի, և դլխու հիւանդութիւններու բաժնին։* Հիւանդ կ'ընդունի կէս օրէ վերջ ժամը 2—6 իր գլխաւոր Rue de Damas, N° 15, ի հարկին հիւանդներ ուղղակի հիւանդանոց կ'ընդունուին Խրիստոնէական տրուած մուտքի աբօրով։ Վկայեալ ադրեսս՝ ը ձրի։

ՕԹԷԼ

ԶԱՀԼԷ — ԼԻՒՔՍ — ԶԱՀԼԷ

— ՏԷՐ ԵՒ ՏՕՐԷՆ՝ Գ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ —

Կեդրոնական ամենագեղեցիկ դիրքի վրայ, բոլորովին նոր կահաւորում
Մաքուր եւ անթերի սպասարկութիւն ու դիւրամատչելի գին
Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ ճաշ
Ընտանիքներու համար մասնաւոր դիւրութիւն

Մեր նշանաբանն է՝
1.— *Մաքրութիւն*
2.— *Մաքրութիւն*
3.— *Մաքրութիւն*

ԶԱՀԼԷ — ԶԱՀԼԷ

ԴԱՐՄԱՆՆՏՈՒՆ

ՏՕՔԹ. ՄԻՔԱՅԷԼ ՔԷՇԻՇԵԱՆԻ

(Վկայեալ Պէյրութի Ամերիկեան Համալսարանէն)

Դիտական վերջին մեթոտներով, կատարելագործուած վիրաբուժական գործիքներով եւ 32 տարուան փորձառութեամբ կը դարմանուին հետեւեալ հիւանդութիւններ.—

Ա.— Վիրաբուժական ամէն կարգի գործողութիւններ։
Բ.— Մննդարերութիւն առանց վասնդի, մասնաւոր սպասարկութիւն գիշերուան համար։
Գ.— Իգական սեռի ծննդաբերական գործարաններու հին և նոր բոլոր պատերը գիտական վերջին մեթոտներով։
Դ.— Արանց և կանանց գիրանկախութի ու ջերմատիզմութեան հիւանդութիւնները կը դարմանուին նորագիւտ դեղերով և առանց ցաւի ներքին մեթոդով։
Ե.— Աչքի ամէն տեսակ հիւանդութիւններ, Բօեալ Մէյլ Լայնի Անգլիրնկ. պաշտօնական բժիշկի հանդամանքով մեր քննած և դարմանած հազարաւոր ճամբորդները առանց արգելքի իրենց տեղը հասած են։
Զ.— Ատամտօրէն կը դարմանուին նաև մայրերան, ներքին և մորթի հիւանդութիւններ ինչպէս նաև երախներու հիւանդութիւններ։
Է.— Երեքշաբթի օրերը կէսօրէ ետք ժամը 3—6 աղքատներուն ձրի։

Ընդունելութեան ժամեր։ Ամէն օր 8—12 և 3—6

ԴԱՐՄԱՆՆՏՈՒՆ։ Թրամվայի Ընկերութեան մօտ, Առողջութեան դեղարանի մոտ, Պարպարիներու վերելքին վրայ։—

ԻՐԼԱՆՏԱԿԱՆ ԶԻՍՐՇԱՒԻ

ՄԵԾ ՎԻՆԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

(Crand National-Derby-St. Leger-Manchester November Haudicep)

Իրլանտական Զիսրշաւի ասխարհուչակ Վինակահանութեան տոմակները հասած են։

Հանչեալով կը տեղեկացնեմ թէ՝ մասնաւոր կարգադրութեամբ՝ առաջինայ ձիարշաւին հարիւր բացառաբար ՎԵՑՑ տոմակ զնուէն ՀԻՆԴԻՍԷՍ տոմակի եւ ՏԱՍՆԵՐԿՈՍ տոմակ զնուէն ՏԱՍՆՈՒՍԻՍԷՍ տոմակի փոխարէն միայն պիտի զանձնեմ Իսկ վանառորդներուն պիտի բենեմ ՄԻՍՏԵՒԻՈՐ ԳԻՆ մը որ չէ տեսնուած մինչեւ հիմա։

Տոմակներու սովորական գիներն են՝ 310 ս. դ. և 200 ս. դ.։

Վանառորդներ կրնան վերադարձնել չծախուած տոմակները։

Երէ անձնական պիտի խաղաս, օգտուէ այս անգամուան բացառիկ զեղչէն եւ հարուստ եղիր տանելով անձնաւորապէս ՀԱՍԿՑԷ ԴՈՒՍՄԱՐԻՆԵՐ։ Իսկ եթէ ծախելով դրամ տանիլ կուզես՝ ուրիշներուն պէս շատպէ ապստրանոց հիմակուընէ տալու։ Կանխիկ դրամ չեմ ուզեր վանառորդներէն։

Գորտա — Գէյրութ
(Փոստարկղ 422)

Մ. ԿԱԼՊԱԼԵԱՆ
Վինակահանութեանց ընդհ. գործակալութիւն

ԾԱՆՈՒՄ.— Զիսրշաւի այս տոմակները գնեցէք մի միայն այն անձէն որուն պատուաւորութեանը վստահ էք։

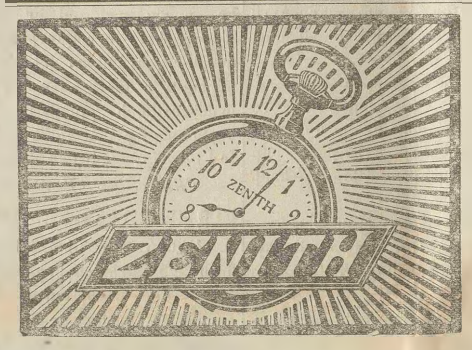

«Time is money»

Ժամանակը ոսկի է

ԶԷՆԻԹ ԺԱՄԱՑՈՒՑԸ ՇՆՈՐՀԻՒ ԻՐ ՍՄԵՆԱՃՇԳՐՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՃՇԳՈՒԹԵԱՆ

անգուգական յատկութիւններուն ձեզի դրամ կը տանեցնէ առանց դժուարութեան, կարելիութիւն տալով խնայելու ձեր բոպիներն անգամ։

Ունինք ժամացոյցներու ամբողջ շարք, ոսկի, արծաթ եւ ճիթեղ, կիներու եւ այրերու համար։

Կ'ԱՊԱՀՈՎՈՒԻՆ ՆԱԵԻ ԲՈԼՈՐ ՆՈՐՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ՝ ԱՄԵՆԱՆՊԱՏԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ.

Ընդհ. ներկայացուցիչ՝ ***ԽԱՉԱՏՈՒՐ ՇԱՀԻՆ*** *(Ֆօշ փողոց)*

Վաճառատուն՝ Վէյկան փողոց, քաղաքապետարանի դռան կից։

Հեռանքի սղութեան դէմ!

այլեւս ոչ ներկայացում ոչ նուագ անանդեն նուագը ձեր տան մէջ։

ՕՏԷՕՆ

Սկաւառակի եւ ֆօնօի յայտնի մարքան ձեզ այս կը մատուցէ քիչ դրամով ամէն գիշեր ընտիր նուագ լսելու հանոյքը։

Գնեցէք ՕՏԷՕՆ ֆօնօ մը

որմէ անկասկած պիտի հմայուիք եւ շնորհիւ այս հոյակաւոր մարքայի սկաւառակներուն շարունակական ժամանման, կրնաք ամէն իրիկուն, Ձեր տուներուն մէջ վայելել ամենամեծ նուագահանդէսները եւ նուագները, իրենց վերջին ստեղծագործութիւններով։

Այլեւս ոչ ներկայացում եւ ոչ ալ նուագահանդէս. այդ բոլորը ունենայ ձեր տան մէջ միակ միջոցն կեանքի սղութեան դէմ ինքնապատգամելու։

Իրարու միացուց մինթարելու պէտքին տակ։ Միեւնոյն պաշտամունքին մէջ նուիրուած անոր զոր պաշտած էին, մին իր հայրական սրտով, միւսը՝ սիրահարի կրից երիտասարդական բոլոր խոյանքներովը։

Պ. Բրիվայի վիճակուեցաւ առաջին քայլը առնել դէպի Ժան Սէրէզ։

Իր ձեռքը երկարեց։ Այն ձեռքը որով ուզած էր ապտակել յանդգնարարը։

Եւ Ժան որ մինչև այն ատեն ատած և արհամարհած էր իր դրացին, խոյացաւ դէպի երկարած ձեռքը և յուզումով սեղմեց զայն ուժգին։

— Պարոն, եթէ գիտնայիք... եթէ գիտնայիք...

— Կ'երեւակայեմ, բաւ լրջօրէն Պ. Բրիվա։

— Ա՛յնքան կը սիրէի զինքը... իմ երազս էր ամուսնանալ իրեն հետ... բայց մը կազմել... ա՛յնքան բարի էր, անուշիկ... ա՛յնքան զեղեցիկ...։

— Ա՛յնքան բարի... անուշիկ... ա՛յնքան զեղեցիկ արձագանգեց հօրը մարած ձայնը։ Մատնկոտ՝ նախկին դատաւորը աւելցուց.

— Իմ ծեր օրերուս պատիւը եւ ուրախութիւնն էր։

— Երբ հոս կուգար պարոն... ամէն բան կեանք կ'առներ... գարունը կը ծաղկէր...։

— Տունին թռչնիկը և ծաղիկն էր...։

— Իրեն հետ երիտասարդութիւնը ալ փճացաւ։

— Կեանքն ալ վերջացաւ։

Այսպէս շարունակեցին խօսիլ անհետացող աղջկան մասին։

Պ. Բրիվա կը վերյիշէր Գլոտի պատանեկութեան հաղարամեակ դրուագները։

Ժան Սէրէզ չեր վարաներ բոլէր ճշմարտութիւնը խոստովանելու թէ՝ ի՛նչպէս ծնունդ առած էր իր սրտին մէջ այս խոր սէրը։

Դիտերը որ հիմայ պատած էր իր սև շղարշով այս երկու մարդիկը, անոնց յիշատակները և խոստովանութիւնները կը դիւրացնէր։

Անոնք կը նմանէին երկու երէց եղբայրներու որոնք խոնարհած են իրենց մատաղատի քրոջ դերեզմանին վրայ։

Վերջապէս պարոն Բրիվա ոտքի ելաւ ու ըսաւ.

— Կնոջս քով պիտի երթամ ու ամէն բան պիտի ըսեմ իրեն։ Պիտի խնդրեմ որ ներէ ձեզի... և նոյն իսկ...

Վարանեցաւ վայրկեան մը, կարծես ինքն իր մէջ խեղդելու համար խոստապահանջ նախկին դատաւորը և նոյն իսկ վերսկսաւ կէս թողած նախադասութիւնը։

— Պիտի խնդրեմ տիկին Բրիվայէն որ քեզի բանայ մեր տան դուռը... որ քեզ նկատէ մեր տան ինչպէս որ պիտի լլայիք եթէ խեղճ Գլոտը իր յանցանքը եղեռնի չտանէր և եթէ մենք ալ իրեն հետ կատարեալ ծնողներ եղած ըլլայինք, բարի և ներողամիտ, որոնց ամէն բան խոստովանելու մարդ կը յանդգնի։

— «Պարոն Սէրէզ... ըսէք ինծի թէ կ'ընդունի՞ք երբեմն զալ մեզի այցելել...

«Իմ փոքրիկ սիրելի աղջնակիս թողած պարապը պիտի լեցնէք քիչ մը։

«Ցաւախ իր մասին պիտի խօսինք... քեզի ցոյց պիտի տամ իր պզտիկ։ թեան պատուհանները։ Մրդէն իսկ զեղեցիկ էր... ամէնքը կը սքանչանային անոր վրայ։

Հօրը սեղմուած կոկորդէն բառերը դժուարաւ դուրս կուգային։ Նորէն հարցուց.

— Պիտի դա՞ս, չէ՞...

Հաւարի կը պատասէր։ Մխիթարութիւն կը մուրար։

المطبعة الوطنية

بيروت — البرج « وراء محلات اورزدي باك »

صاحبها : خليل شيخو

تطبع الكتب والجرائد والمجلات والاشغال التجارية وكل ما يراد طبعه بأحرف جميلة وطبع متقن واسعار متهاودة

طبعت في المطبعة الوطنية * بيروت « البرج »

ՍԱԿԱՐԱՆ ՊԷՅՐՈՒԹԻ

15 ՅՈՒԼԻՍ 1931

	Սուրիկ.
Եգիպտոս. Թղթադրամ.	634
Անգլիկն. »	617
Տօլար »	126,75
Թրքական »	59'75
Գանգ Օթթոման	150
Իտալական Լիր 100	665
Ցուանկն. Տրախմի 100	160
Անգլն. ոսկի	618
Ֆրանս. »	480
Օսման. »	553
Արծաթ մէճիտ	32
Գրէյտի Ֆոնս. Ա.	21 50
» Բ.	12 50
» » Գ.	11 75

Մէնթերեան եղբարք Բիւ Ֆօս
Թելէֆօն՝ 5-19

ԳՈՐԳԻ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ

ԵԹԷ ԿՈՒԶԷՔ ԿԱՀԱՒՈՐԵԼ ՁԵՐ ՏՈՒՆԵՐԸ

ԱՄԵՆԱԸՆՏԻՐ ԵՒ ՃՇՇԱԿԱՒՈՐ ԳՈՐԳԵՐՈՎ

ՍՅՈՒԵԼԷՑԷՔ ԾԱՆՕԹ ԳՈՐԳԻ ՎԱՐՊԵՏ ԵՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Թ. Ս. ՇԱՀԵԱՆԻ

ԳՈՐԳԻ ՄԵԾ ԻՍՐԱՏՈՒՆԸ

ուր պիտի գտնէք պատրաստ և տպագրանքով ամէն տեսակի և չափի գորգեր, որոնք Եւրոպական և Ամերիկեան հրապարակներու վրայ գնահատուած են։

Նիր Իսք Բիլիֆի ճախկին Ղազիրի գորգի գործատան բոլոր տեղեկութիւնները փոխադրուած են Պ. Թաշճեանի,

ԷՃՐԷՖԻԷԻ ԳՈՐԳԻ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆԸ

THE ROYAL MAIL LINE

— ՐՕԵԼ ՄԷՅԼ ԼԱՅՆ —

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱՇԱՆՕԹ ՇՈԳ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Առագրեալ երթեւեկութիւններ ընդմէջ Շէրպուրկի եւ հարաւ, ամերիկայի

UNITED STATES LINES

— AMERICAN MERCHANT LINES —

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՇՈՒԳԵՆՕՒՍՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կանոնաւոր երթեւեկութիւններ ընդմէջ Շէրպուրկի եւ Նիւ-Եորքի ազատարեալ մեծագոյն նաւերով։

CANADIAN PACIFIC

Գանատական ամենամեծ կառավարական օգ. ընկ.

Կանոնաւոր երթեւեկութիւններ ընդմէջ Շէրպուրկի և Գանատայի։

EASTERN MEDITERRANEAN EXPRESS LINE

Ամէն 10 օրը կանոնաւոր մեկնումներ՝ Պէյրութէն — Սալոնիկ — Փիրէ եւ Մարսէյլ։

IPHIGENIA ԵՒ ASPASIA ՍԱՍԳՐԱԾՈՑ ՆԱՒԵՐՈՎ

ՆԱԽԸՆՏՐԵՑԷՔ ՃԱՄԲՈՐԴԵԼ ՄԵՐ ՆԱՒԵՐՈՎ

Գիներու, մեկնումներու, բուսականներու, ինչպես նաեւ զանազան մանրամասնութեանց համար դիմել.—

Ավընիւ Ֆօշ. Արեւելքի ընդհանուր գործակալին

Թելէֆօն՝ 9—06 Ա. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ

ԿՈՊԵՆՀԱԳԷՆ։ Փիրէա— Մարսա Սրամ, բիւ Ֆէ։

Դասանցիներ՝ Մարսէյլ— 80 Պուլվար ար Ֆամ։
Մասնաճիւղեր՝ Ռոսսոսի, Կիպրոսի, Պաղեստինի ինչպէս նաեւ Փարիզի ու Շէրպուրկի մէջ։